

El Palau de la Generalitat de Catalunya
Resum de 600 anys d'art

El Palau de la Generalitat de Catalunya

Resum de 600 anys d'art

Generalitat de Catalunya

Índex

Introducció	5
La Diputació del General	7
La casa gòtica	11
Les formes del Renaixement	25
El Palau usurpat	37
L'època contemporània	39
Traducción castellana	49
English translation	56

El Palau de la Generalitat de Catalunya

Resum de 600 anys d'art

El Palau de la Generalitat és la seu del President i del Govern de Catalunya. És un bell edifici construït entre els segles XV i XVII. És a Barcelona, la capital de Catalunya, al centre històric de la ciutat. La Generalitat és el sistema institucional en què avui s'organitza políticament l'autogovern de Catalunya dins l'Estat espanyol.

El conjunt edificat s'aixeca al mateix centre urbà que ja traçaren els romans al segle I. És un edifici de gran densitat simbòlica, d'una significació històrica, artística i política molt important. La seva noble arquitectura es manté viva i en ús, havent superat el pas del temps amb una alta qualificació cultural.

Ocupa l'illa urbana d'origen medieval, irregular, que va de la plaça de Sant Jaume fins al carrer de Sant Sever i del carrer del Bisbe fins al de Sant Honorat. Fa uns 39 metres d'ample per 107 de llargada, i ocupa prop de 4.200 metres quadrats de terreny. Hi ha construïts uns 10.000 metres quadrats i ara hi treballen cap a 200 persones.

La Diputació del General

La casa fou el primer estatge d'un organisme polític ja existent, denominat des de l'època baixmedieval *Deputació del General de Catalunya* o *Generalitat*. Era una estructura de govern pactada entre els actors polítics de l'època i és considerada entre les primeres més liberals i democràtiques, en el context de l'Europa del seu temps.

Fou una institució que s'anà erigint de manera progressiva. S'originà a partir d'una comissió delegada de les Corts catalanes que passà de ser eventual a permanent. Aquestes Corts les consolidà el rei Jaume I al segle XIII, i esdevingueren, durant més de 400 anys, unes assemblees parlamentàries que representaren el *general* del país. És a dir, els tres braços o grups de poder organitzats del territori en l'edat mitjana i moderna: l'eclesiàstic, el nobiliari i el de les poblacions reials. Cada Cort la convocava el rei, s'hi deliberava i es pactaven tributs, lleis i els límits de la potestat reial. La Generalitat fou l'òrgan permanent que gestionava aquests acords, sobretot la recaptació de les contribucions econòmiques, o el *donatiu* al monarca. Molt aviat emeté deute públic i arribà a tenir forces armades pròpies, de mar i terra. No depenia directament de la corona i actuava com a garant de la preservació i defensa de les lleis i els interessos dels catalans.

Existí de forma consolidada des del 1359 fins al 1714 quan, a causa de la derrota militar de Catalunya en l'anomenada Guerra de Successió –culminada l'11 de setembre amb la presa de Barcelona–, el rei d'Espanya, Felip V, la suprimí. Des d'aleshores, arreu dels antics territoris de la corona catalanoaragonesa foren imposades les lleis de Castella, amb les formes de govern pròpies de la monarquia absoluta.

L'edifici d'avui té els seus orígens l'any 1400 i no completà el seu perímetre actual fins al 1640. S'anà engrandint a

tongades, a mesura que les circumstàncies històriques afavorien el poder, progressiu, de la institució i es podien comprar i reedificar les cases veïnes.

Presenta, en conseqüència, des de les formes del gòtic tardà fins a les pròpies del Renaixement. Formes, tant de la construcció com dels objectes que conté. Un conjunt unitari que s'ha preservat en bona part i que els historiadors de l'art han tingut sempre en gran consideració. Il·lustra de manera exemplar la introducció del Renaixement a Catalunya. Té un contingut simbòlic extraordinari, gràcies als seus valors artístics, històrics, sentit polític i referents cívics. Ara és un monument viu que, pel fet de mantenir unes funcions hereves de les originals, explica la voluntat mil·lenària dels catalans d'autogovernar-se. És protegit per la legislació com a bé d'interès cultural nacional.

El poder de la Generalitat augmentava tant com s'allunyava, físicament i políticament, la monarquia, alhora que els temps entre Corts es dilataven i es feia més complexa l'estructura política i administrativa.

Les Corts de Cervera del 1359 afermaren la institució quan hagueren de fer front a les despeses de la guerra amb Castella i necessitaren emetre deute públic. En aquesta guerra el rei de Castella, Pere el Cruel, pretenia els territoris del rei Pere el Cerimoniós; Aragó, el País Valencià, Mallorca i Catalunya.

L'assalt del Call o barri jueu de Barcelona, el 1391, facilità que, el 1400, la Generalitat pogués comprar una primera finca per establir la seva seu en un lloc cèntric de la ciutat. Les primeres obres coincidiren amb el canvi de dinastia de la monarquia, de catalana a castellana, el 1410-1412. Només els grans conflictes del país establiren parèntesis importants en el creixement de l'edifici: la guerra civil del 1462-1472, la dels remences 1485-1486, la guerra dels trenta anys 1618-1648 i, finalment, la guerra dels segadors, el 1640-1659.

Evolució de la casa i el seu entorn

1425

1640

1550

2010

La casa gòtica

Es distingeix bé la primitiva casa gòtica quatrecentista, al bell mig del conjunt edificat. Té dues façanes i dues portes, una de més principal pel carrer del Bisbe i l'altra pel carrer paral·lel de Sant Honorat, que passa a un nivell una mica més baix.

S'organitza segons la manera típica, secular, de les cases senyoriales urbanes de l'àrea d'influència catalana: al voltant d'un pati central descobert, amb una escala exterior que porta a la planta principal, a les estances més nobles. Entremig, una planta entresòl, d'estudis. Als baixos, peces de serveis, de porteria, de guarda. Sotateulada, una galeria coberta de protecció, magatzem, desembaràs i més serveis. I un hort annex. El portal d'entrada, en arc de mig punt, amb grans dovelles.

Sobre aquest esquema, un jove mestre de cases, Marc Safont –devia tenir cap a 25 anys el 1410– amb el seu talent, la inspiració i la confiança dels diputats del moment, bastí una casa alhora útil, bella i ferma, dotada d'una gràcia especial que ha superat el pas del temps, de manera que encara ara es pot gaudir perfectament de la seva magnífica arquitectura. Es volgué significar de manera condecant i sumptuosa amb unes dimensions generoses, amb una profusió inusitada d'escultures aplicades i amb els senyals heràldics identificadors: les quatre barres reials catalanes i la creu de sant Jordi, patró de la cavalleria, de la Generalitat i de Catalunya. En l'extraordinària quantitat de documentació de la Generalitat que es conserva, es constata, sempre, la voluntat dels diputats que la qualitat de l'edifici i del seu equipament fes veure a tothom –i quedés per a la història– el poder i el pes polític de la institució.

El resultat, tal com es pot apreciar ara, 600 anys després, fou excel·lent. Els estudiosos han valorat l'harmonia de les proporcions, la qualitat tècnica i l'enginy de la construcció i l'adequació funcional. La subtils dels

detalls escultòrics, la riquesa del repertori iconogràfic, l'aire elegant del conjunt i els refinaments estètics de determinats indrets, sobretot, el medalló de sant Jordi al portal del carrer del Bisbe, obra d'un jove i imaginari, de nom Pere Joan, i la galeria del pati, i la densa i delicada decoració de la capella de sant Jordi, dirigit tot per Marc Safont.

L'encert, per part dels diputats, en la tria d'aquests joves –que han passat a la història com els millors del país en el seu temps– tingué una afortunada continuació en l'abillament de la casa, sobretot la capella: l'encàrrec d'un retaule al cèlebre pintor Bernat Martorell, i un frontal d'altar i un vestuari litúrgic al brodat Antoni Sadurní. Sempre amb la figuració, omnipresent a la casa, de la llegenda de sant Jordi.

La finca originària es comprà el 3 de desembre de l'any 1400. Era al límit de llevant del barri jueu o call major –que fou assaltat i saquejat poc temps abans, l'any 1391. Integrada en el seu recinte hi havia la sinagoga menor.

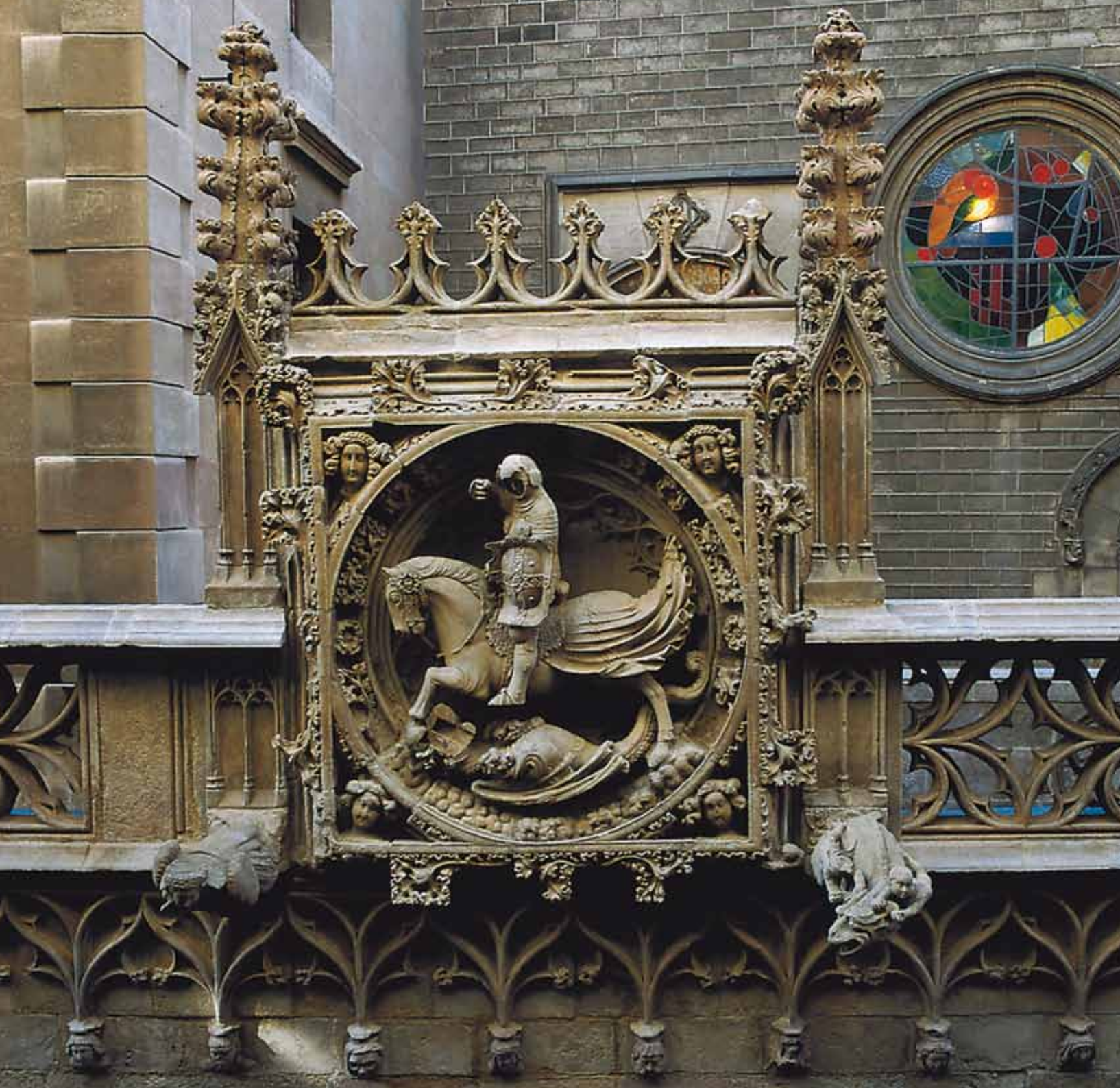
A part de l'alineació del carrer i, potser, alguns fonaments i elements menors, no s'aprofità res de les edificacions antigues. El 1410 s'hi feia obres, ja sota la direcció de Marc Safont. El 1416–1419 es referen la tanca i el portal d'accés per l'hort que donava, a peu pla, al carrer del Bisbe. Amb el medalló i altres escultures notables de Pere Joan. El 1425 s'obrava de ple al pati i a l'escala. El 1434 s'acabà la capella, a la planta baixa. Fou el final d'aquesta primera etapa d'obres. Des del primer moment es valorà molt la labor dels mestres, primers, Marc Safont i Pere Joan. Consta que es premià en metàl·lic ambdós artífexs, per la bona feina feta. El 1437 s'acabava el retaule de sant Jordi, de Bernat Martorell, i cap al 1450, el frontal d'altar i el tern brodat per Antoni Sadurní.

La façana gòtica de la casa que dona al carrer de Sant Honorat ha estat qualificada d'imponent, de gran categoria i de les més llüdes del gòtic civil català.

Pren forma sobre un parament pla, amb un plec o biaix obligat pel traçat del carrer medieval. És feta de petits carreus de pedra gresosa, de la muntanya de Montjuïc, de Barcelona. Hi ha el portal major, coronat amb l'escut del General –sostingut per dos àngels– flanquejat per dues portes menors, amb funcions de servei. Aquestes estan senyalitzades amb unes figures en relleu a les claus dels arcs, que representen els porters o guardes de la casa. El front dels dos pisos de sobre és retallat per dues rengleres de sis finestres, coronelles –dites així, segurament, per la forma de corona de la llinda. Les de la planta noble, grans, trífores, dividides per dues columnetes cilíndriques, molt primes, mainells, de pedra calcària nummulítica, de Girona. Les del segon pis, més petites, geminades.

Aquesta façana s'inscriu en el grup de les anomenades *de coronelles*, de tradició civil, en contraposició a les *de traceries*, més inspirades en la precedent arquitectura religiosa del país. Totes dues menes són molt presents a la casa i en l'arquitectura catalana. A Barcelona i des de Perpinyà, València o Mallorca fins a Nàpols o Sicília, Xipre i Rodes.

La façana gòtica del carrer del Bisbe és una de les millors parts de l'edifici. A l'extrem d'un mur simple d'aparell de pedra, on s'obre l'ampla portalada –potser per a l'accés de carruatges–, hi apareix un coronament admirable, marcat per un gran medalló on figura sant Jordi a cavall tot matant el drac. És esculpit sobre pedra en alt relleu, amb una vivesa i una força compositiva i un detall extraordinaris. La princesa és representada en una gàrgola subjacent.

Era l'antiga tanca de l'hort, a l'altra banda de la casa, al carrer més important, però. Obre un segon accés a l'edifici primitiu, més ample, més cèntric, més bo i a peu pla. Dóna a un pati, l'antic hort, des d'on s'arriba al pati principal, per sota d'un cos edificat, sostingut per tres arcs de pedra, atrevits, de molta llum i molt rebaixats. Aquesta entrada es volgué més rica i sumptuosa que l'altra, i d'aquí ve que incorporés un treball escultòric especial, molt apreciat al seu temps i encara admirat fins avui mateix. Té un antecedent formal molt visible a la propera Casa de la Ciutat, a l'entrada primitiva.

S'inscriu en el corrent escultòric anomenat gòtic internacional i consagrà el seu jove autor –20 anys!– Pere Joan, en la història de l'art català. Ha aguantat cap a 600 anys en el mateix lloc, a l'exterior, en força bon estat. Mentrestant, també es mantenia i augmentava el seu valor artístic i patrimonial. En el conjunt d'aquesta obra s'ha ponderat l'audàcia compositiva i el virtuosisme de l'autor. Són d'admirar, amb calma, el repertori de petits caps des d'on arrenquen el seguit d'arcuacions. Un mostrari ben versemblant de rostres, contemporanis a l'*imaginaire*, vistos, per exemple, com a possibles passavolants del mateix carrer. S'ha fet notar que la sèrie responia a una voluntat d'humanització del retrat, en sintonia amb un incipient nou esperit dels temps. Les falses gàrgoles, molt expressives. Amb el recurs, valent, del mestre, d'atorgar el paper d'una d'elles al personatge de la princesa de la llegenda de sant Jordi. La barana, de traceries calades, i els pinacles, tots distints, també són obrats

amb extrema delicadesa i detall. Moltes particularitats –com passa sovint i ara és el cas– són invisibles a ulls de l'espectador del carrer. Per exemple, les figures d'uns petits nens que rematen els punts més alts dels pinacles, o bé darrere els alts relleus del sant Jordi.

El pati principal de la casa és airós i elegant, senyorial sense afectació. Supera en virtuts els altres patis semblants, més severos, tan notables i habituals en l'arquitectura catalana. L'emboïllament de l'ampli espai interior és molt calat, obert. En planta baixa es bada cap a un segon pati, en direcció al carrer del Bisbe. Al primer pis, les altes arcades de les galeries eixamplen i alleugereixen l'espai de celobert del claustre. Una gran profusió de relleus finament esculpits en pedra enriqueix l'entorn.

L'escala reposa en una gran volta de pedra. L'escalonat s'acusa, per fora, sota la barana d'òculls cecs –de traceria gòtica, cap d'igual– amb tot de figures dissemblants, cenyides als petits espais triangulars. Les columnes que sostenen els arcs apuntats de la galeria són extraordinàriament esveltes. De secció quadrilobulada, amb pedra resistent, nummulítica, de Girona. Uns rostres expressius ornamenten el seguit d'arcades comunes dels arcs. El gran calat del buit de la galeria suspèn l'ànim sota el pes del massís superior. Una motllura horitzontal que relliga el perímetre fa de base d'un altre ritme de pilastres, al pis superior, rematades al cim amb pinacles i recolzades a les bases amb petites mènsules, d'encara més relleus esculpturats. Entremig, els ampits, guarnits amb jocs de tres fines arcuacions ogivals en relleu, i, a sobre, el rengle d'obertures de la galeria de les golfes, sota la cornisa que fa

de canal. Amb tot de gàrgoles al volt, vint-i-sis, una per cada pinacle; vives, esplèndides. Elles acaben de solemnitzar el clos del gran pati; el celobert perfectament emmarcat. La vibració cromàtica, càlida, de la pedra de Montjuïc ajuda a fer agradable l'espai.

En pujar a la galeria per l'escala exterior apareix l'esplèndida façana de la capella de sant Jordi. Curiosament aquest no era el seu emplaçament original. Fou traslladada aquí al cap de 110 anys que fos construïda per Marc Safont a la planta baixa. El racó de la capella, a la galeria gòtica, és molt atractiu. La seva singular façana aporta al conjunt l'esplendor d'una delicada obra decorativa en pedra. L'espai interior original ara fa de mal percebre perquè, en una ampliació feta al segle XVIII, se suprimí la paret del fons. És d'unes proporcions mesurades, petita, de planta quadrada i coberta amb volta de creueria de les dites estrellades.

El fet del trasllat de la capella il·lustra el gran respecte que es tenia per l'obra gòtica de Marc Safont, encara, més de 100 anys després de construïda. A la façana, de prop, a l'entrada, es pot admirar la filigrana de l'obrat de la pedra en mil detalls. Fines motlures, traceries, arcuacions, fullaraca calada, petits capitells, angelets, gàrgoles, frondes i florons de dibuix afinat. La visió de conjunt també fa molt de goig. Tres arcs apuntats perforen el mur amb una porta flanquejada per dos finestrals d'ampit baix. L'interior permet admirar la fina volta estrellada amb 13 escultures aplicades a mènsules i claus i, encara ara, el magnífic frontal d'altar, brodat, original del 1432, d'Antoni Sadurní.

Els timpans de les tres obertures de la façana són fornits amb gelosies de traceria calada, de delicada fragilitat transparent. Com si fos un model reduït, escultòric o d'orfebreria, quatre petites pilastres disposades per aresta s'enfilen adossades per davant entre els brancals de les obertures, fins a transformar-se en pinacles simulats. Cada un l'atura, al final, una petita falsa gàrgola que intercepta una singular cornisa de frondes calades. Des

de les puntes dels tres arcs, les arquivoltes de més enfora o guardapols també s'afuen enlaire fent lloc a tres àngels en mig relleu. Amb les frondes, perfectament integrades en els fons decorats amb un teixit de traceries cegues. Igualment arriben, amb florons, fins a la mateixa cornisa final i acaben amb semblants gàrgoles. Set en total, que figuren bèsties. Aquesta simple composició agafa volada, per l'extrema habilitat de l'artista en la resolució d'un gentil entramat de relleus corbats, fills del repertori formal tardogòtic, flamíger. A la clau central de la volta estrellada hi ha la representació escultòrica d'un sant Jordi i a les claus secundàries, dos escuts de la Generalitat amb la creu del sant, acompanyats de dos més amb les quatre barres reials. Als racons, els nervis principals imposten sobre mènsules amb els quatre evangelistes. Uns altres relleus esculturats en les claus petites, les nervadures secundàries i les arcuacions de reblliment completen la copiosa vista zenital.

L'equipament de la capella arribà a ser espectacular i encara ara se'n conserven, exposades, diverses peces molt boniques, de gran valor.

Primer, mentre fou a la planta baixa, es manà fer un retaule al gran pintor Bernat Martorell, que ara s'exposa, en part i disgregat, en museus de París, Chicago i, sembla Filadèlfia. Després, s'encomanà un frontal d'altar i un vestuari litúrgic al brodador Antoni Sadurní, que es poden admirar al mateix lloc original. A més, nombroses altres peces que aviat foren espoliades. D'una segona etapa, la del primer Renaixement a la casa, destaquen, conservats; un reliquiari de l'orfebre Macià Gener, del 1547, un portapau, del 1512, i una singular, bellíssima, estatueta de plata d'autor desconegut, adquirida el 1536, però datada de prop del 1425. Totes, veritables joies d'art referides a la història de sant Jordi. De segur, en una concentració sense parió de referències al sant en un recinte de només 25 metres quadrats. Ara s'apleguen, en el presbiteri de l'ampliació setcentista i a la sagristia annexa, bona part dels objectes conservats i altres procedents d'aportacions posteriors:

diverses peces d'orfebreria junt amb més obres, de moments diversos –com els dos tapissos flamencs que hi ha avui–, moltes de gran valor. L'extraordinària escultura de plata de sant Jordi, del segle XV, ara s'exposa al Museu Nacional d'Art de Catalunya. Els tapissos són d'una col·lecció amb la història de Noè, fets al taller de Willem de Panne-maker, de Brusel·les, i foren adquirits per la Generalitat el 1583.

En l'actualitat, les habitacions de la galeria de la planta noble continuen fent funcions polítiques importants, com en l'origen de la construcció.

A ponent hi ha dues estances principals, una més gran que l'altra. A la gran, que fou pensada per a les reunions del Consistori, ara hi ha l'avantsala del despatx presidencial, anomenada, des de l'any 1926, Saló de la Mare de Déu de Montserrat. La més petita, que era la sala dels oïdors de comptes, ara és el despatx del President. A l'altre costat, a la galeria de llevant, sembla que hi havia l'arxiu de comptes, on ara hi ha la sala d'espera per a les visites de respecte.

Les formes del Renaixement

Si la casa gòtica quedà definida cap al 1435, no fou fins uns prop de cent anys després que no es feren les primeres ampliacions. S'incorporaren aleshores les primeres formes renaixentistes a la casa, molt sotmeses, encara, a l'estil tardogòtic. A poc a poc, des del 1527 fins al 1550 aproximadament, s'anaren configurant l'àrea del primer Pati dels Tarongers, amb les dues galeries o llotges mig gòtiques mig renaixentistes. En resultà l'inici a la casa d'un nou espai obert a l'aire lliure, agradable, gràcil, que ha pres, amb el temps i les ampliacions, un caràcter únic, ben especial. En la seva construcció, diputats i artífexs –el principal de nom Antoni Carbonell– s'avingueren a continuar la composició formal iniciada per Marc Safont al pati gòtic.

Primer, l'any 1527 es reconstruí una petita propietat, de la part nord del carrer de Sant Honorat. De la nova estança que es guanyà a la primera planta, annexa a la sala gòtica del Consistori, se'n digué la Cambra Daurada. Ara hi ha la secretaria del President.

És obra de Mateu Capdevila, introductor destacat al país de les primeres formes del Renaixement. Era una estança noble, de retret de la sala principal de la casa. També s'obrí a la galeria amb una porta independent. Hi intervingueren nombrosos col·laboradors d'arreu. S'ha de destacar l'esplèndid sostre enteixinat –104 cambers– i els elements decoratius esculpits, en pedra i fusta.

Aviat, entre el 1537 i el 1548, es tornà a ampliar la casa i es construí el sector de pati de les dues llotges, es traslladà la capella de la planta baixa a on és ara i es féu la reforma de la cantonada de la galeria gòtica que produí el paradoxal capitell sense columna que es pot veure.

El llegat arquitectònic d'aquest pati, obert al nivell de la planta noble, ha preservat fins als nostres dies la tradició catalana dels patis hort amb tarongers, freqüents a les antigues cases urbanes riques o benestants. Ha donat identitat i molt de caràcter a l'edifici. Encara ara és un lloc clau de relació, trobada i circulació, des d'on s'accedeix a les sales de reunions més importants.

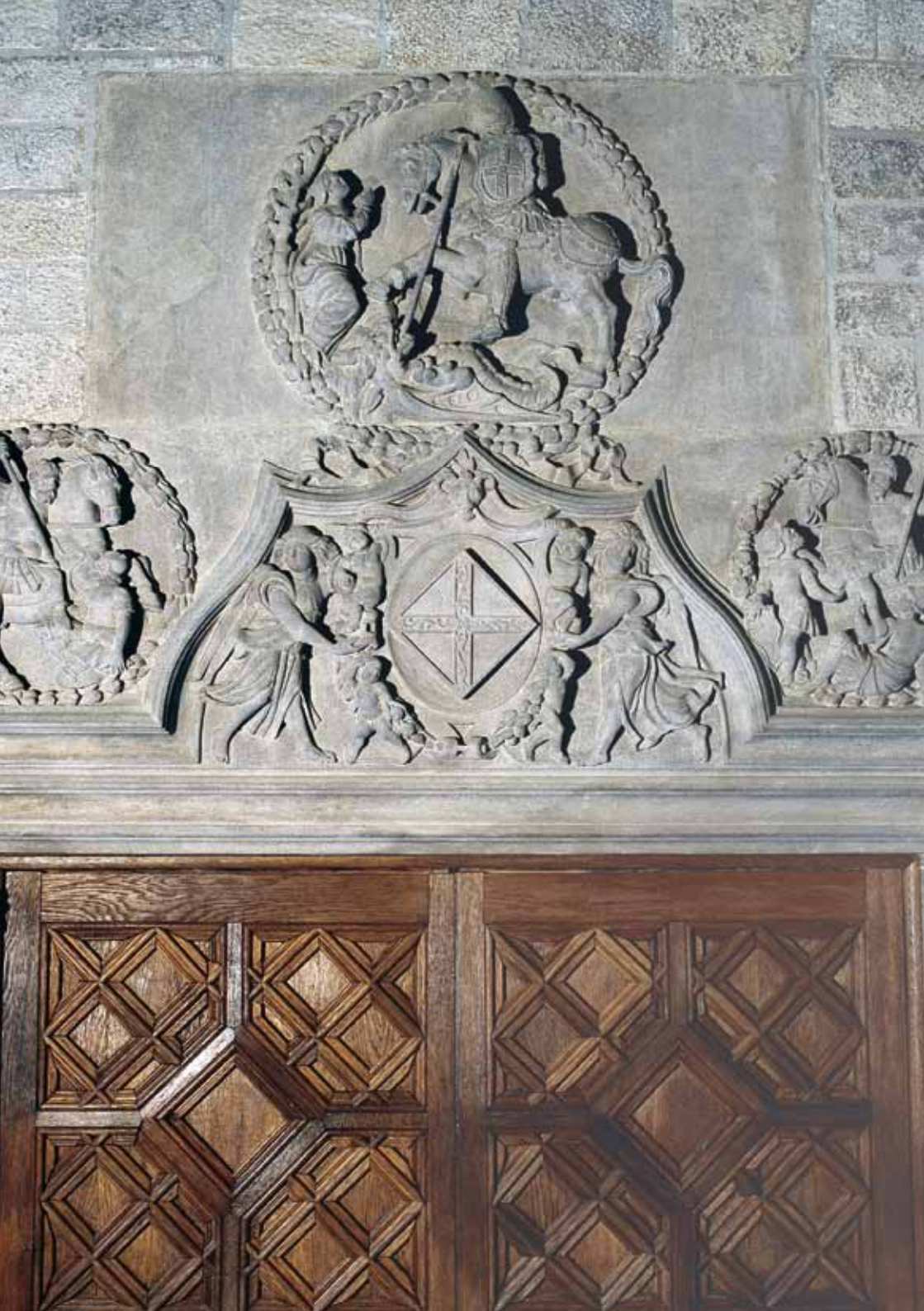
L'abast de les obres d'aquest segon període tingué un objectiu més aviat de prestigi que d'utilitat estricta. L'ampliació millorà la galeria antiga –en els panys de paret adjacents a l'hort dels tarongers i a la sala del Consistori– amb noves obertures de pas i d'accés.

En aquests anys també es volgué presentar millor l'antiga capella i fer-la més monumental. D'aquí ve que es pugés tota, pedra a pedra, des de la planta baixa, i es reformés l'estructura de la cantonada de la galeria, on arriba l'escala.

Les llotges s'obren al pati amb un híbrid descarat d'arcades ogivals sobre columnes classicistes, de marbre rosat i capitells corintis de volutes invertides. Aquest sector és obra de l'acreditat fuster arquitecte Antoni Carbonell, autor, també, del proper palau del Lloctinent. Seguí, amb gran respecte, la mateixa pauta compositiva de l'obra anterior, de Marc Safont, i integrà amb normalitat a la casa, sense conflicte, les noves formes del Renaixement, a *la romana*, que s'anaven introduint al país.

Per millorar l'arribada de l'escala a la galeria, suprimí el pilar de la cantonada i disposà dues noves columnes –robustes, clàssiques, també de marbre rosat de Tortosa, decorades amb grotescos– que permeten fer gala de l'habilitat del constructor, que es lluia amb la paradoxa de presentar a la cantonada un capitell penjat. S'hi guanyà en utilitat, perspectives, espectacle i solemnitat. Així, la pujada per l'escala va obrir la vista, graó a graó, a la delicada façana de la capella de Marc Safont.

A mesura que augmentava el poder de la Diputació del General, que coincidia amb l'allunyament físic i polític de la monarquia, s'ampliava l'edifici. El 1570 es començà la construcció d'una nova sala, la de dimensions més grans i la més luxosa i solemne del moment. Fou anomenada Sala Nova del Consistori, i ara és el Saló Daurat o Sala del Govern.

De primer fou més fàcil eixamplar la casa cap al nord, pel carrer de Sant Honorat enllà, cap al de Sant Sever. La nova estança i cos d'edificació és obra de Pere Ferrer i queda qualificada pels vuit grans cassentons, aparellats, que formen l'espectacular sostre teginat que encara es conserva i es pot admirar.

Ara el sostre de la Sala de Govern es presenta darrere una gasa daurada, fruit d'una intervenció provisional contemporània que ha retornat el lloc al seu ús originari. Aquest enteixinat fou traçat pel fuster de la casa Francesc Soldevila i ja era daurat en moltes parts. Dos grans i valuosos tapissos flamencs, ara en reserva, havien decorat les parets. També es conserva una galeria de retrats dels sobirans de Catalunya que els diputats encomanaren al pintor bolonyès Fillippo Ariosto, ara en procés de restauració.

L'any 1596 la Generalitat projectà ampliar les seves dependències fins a ocupar totalment l'illa de cases. Simultàniament, durant vint anys, es feren obres a banda i banda, en direcció al nord, cap a Sant Sever, i al sud, cap a Sant Jaume. Amb moltes interrupcions, cap al 1640 es tancà el perímetre de la casa.

Les altres sales a continuació del Saló Daurat, tres fins a la cantonada amb el carrer de Sant Sever, ja són d'aquest darrer període d'obres. Avui s'utilitzen per fer-hi reunions i actes. Una, ara, és presidida per un gran quadre del 1688, amb la figuració de sant Jordi, obra de Miquel Martorell i

marc de Joan Aldabó. L'altra és dedicada al pintor noucentista Joaquim Torres-Garcia i la de la cantonada amb el carrer de Sant Sever, a l'artista contemporani Antoni Tàpies.

De tota aquesta part, fins a cloure el recinte del Pati dels Tarongers actual, se'n ocupà la nissaga de prestigiosos mestres de cases dels Ferrer: Pere Ferrer major féu el Saló Daurat i Pere Ferrer menor, el fill, i Pere Pau Ferrer, el nét, la resta. Hi treballaren, amb més o menys continuïtat, des del 1570 fins al 1640.

El tipus compositiu de les façanes interiors, d'ampliació del Pati dels Tarongers, s'adaptà sempre al model que Marc Safont inaugurà al pati gòtic. Sobretot es mantingué el nivell de la planta noble i, en façana, també el nivell i la unitat formal de les galeries superiors. De vegades forçant-ne la utilitat, per mor de l'harmonia del conjunt del gran pati a cel obert que s'anava formant. La suma d'espais que finalment en resultà confegí, talment, un món interior a l'aire lliure, irregular, però: unitari, útil, plàcid i agradable. Encara ara aquest lloc té un paper essencial a l'edifici, fa d'identificador, és propici a les relacions i actes i dona un accés singular a les sales de reunions més importants.

En el cas de les façanes que donen als carrers ja no se seguien les pautes de la casa vella. Aquí els Ferrer optaren per establir una composició clàssica senzilla i funcional. La façana de Sant Sever, encara que plana i simple, és una obra interessant pel seu ordre, rigor compositiu i proporcions encertades. Austera. Racional. Sempre amb el senyal de la Generalitat decorant les llindes i identificant la casa. Les façanes laterals d'aquest sector de l'edifici seguien les mateixes pautes, fins a retrobar els paraments antics.

La plaça de Sant Jaume actual no existia. L'indret era molt poc espaiós però molt valorat. Els diputats del 1596 volgueren obrir l'edifici de cara a aquest espai. Havia d'incloure una nova capella, molt més gran, i noves dependències. S'amplià el conjunt edificat amb un cos unitari i contundent. L'arquitecte Pere Blai construï el millor exemple i el més monumental de l'arquitectura civil del Renaixement a Catalunya. Va saber resoldre amb art uns requeriments insòlits: a l'interior, un temple a nivell de la galeria gòtica i a l'exterior, una façana civil monumental.

La plaça avui és fruit dels enderrocs i els projectes de monumentalització de la ciutat que s'iniciaren l'any 1823. La institució del General de Catalunya el 1596 es sentia forta, havia augmentat les seves atribucions i tenia molt d'interès a obrir-se a una orientació urbana més prestigiosa, per reforçar, encara més, la seva presència pública. Amb aquesta voluntat, s'encomanà al ja cèlebre arquitecte Pere Blai aquesta part de l'ampliació, que s'emprengué, ara exclusivament, en l'estil renaixentista.

Així, prop de dos-cents anys després d'obrir-se el sumptuós accés del carrer del Bisbe, el diputat president de la corporació, l'abat de Poblet Oliver de Boteller, impulsà l'obertura de l'edifici cap a Sant Jaume i l'antic carrer de les Escrivanies Públiques, que venia a coincidir amb l'encara més antic eix del *decumanus* romà i l'antic espai, sembla, del *forum* corresponent a la cruïlla amb el *cardo*, actual carrer del Bisbe.

L'ampliació cap a Sant Jaume havia de durar 4 anys i, fatalment, en foren més de 20. L'obra suscità un seguit de controvèrsies, la més comentada de les quals, una suspensió decretada pel rei, Felip II, alarmat pel seu delegat a Barcelona, el duc de Feria, que denunciava les obres com un desafiament al poder reial.

La nova façana s'obriria davant per davant del buit del vell fossar de Sant Miquel i el de

Sant Jaume, enfront del porxo de l'església desapareguda el 1823, sobre l'antic carrer de les Escrivanies Públiques. Allò que per dins tenia molt d'església, per fora l'arquitecte sabé trobar la manera de donar-hi la monumentalitat civil que se li demanava. Se'n sortí a força d'assimilar el frontis a la façana d'un palau italià. El resultat és una obra original i atractiva, ben composta i rica en detalls ornamentals, relleus, materials, colors i textures. Amb les reserves pròpies de l'arquitectura renaixentista de la perifèria, l'obra evoca el frontispici del palau Senatorio de Miquel Angel a Roma.

L'atenció aviat queda fixada en el portal d'accés –ara el més principal de la casa– en arc de mig punt, amb dobles columnes dòriques –els fusts de granit troià, aprofitats, originals del segle II-III, procedents de la Tarragona romana–, amb l'entaulament i la cornisa, que fa de balconada per a les grans ocasions. Així es forma a la primera planta un dens grup central d'elements, marcat per una gran fornícula que equilibra la composició al mig dels dos finestrals. Tot fermament suportat per un encoixinat pla de pedra rústega i el sòcol Il·lis. Els cossos laterals es ressalten per fora amb un reclau sortint, resolt amb un segon ordre de pilastres de capitell corinti.

El Saló de Sant Jordi, en origen la Capella Nova, respon al tipus de temple saló de tres naus, renaixentista, de grans però mesurades, equilibrades, proporcions.

Les naus són cobertes amb singulars i arriscades voltes de maó posat de pla, sostingudes, mitjançant arcs, sobre pilars de secció quadrada i motlluratge toscà. Pilars de pedra tallada, esvelts, severos. El tram central d'abans de l'altar és cobert amb una cúpula ovalada, rematada per un llanternó. Ara no es pot copsar tot l'espai de la sala amb plenitud, però es forma un gran àmbit, alhora majestuós i compensat. La decoració actual és de l'any 1926. Són pintures que en una altra ubicació tindrien millor sentit.

Quan es rehabiliti el Saló, de tanta significació cultural, es podrà viure a plaer la seva excel·lent arquitectura interior, ara desfigurada. A banda i banda de la sala hi ha un cos d'edificació, a dues plantes, que arriba fins als dos carrers laterals. Ja en origen eren estances de treball; ara hi ha oficines d'alta representació.

La planta baixa és condicionada en l'alçada per l'obra anterior, ja que s'havia de fer coincidir els terres de la capella nova amb el de la galeria gòtica. Els pilars són relativament baixos i les voltes extraordinàriament rebaixades. Ara aparentment de pedra, però en realitat fetes de rajols, a la catalana. Molt primes. De dos fulls, només, sota la solera original de lloses de marbre del Saló de Sant Jordi.

El Palau usurpat

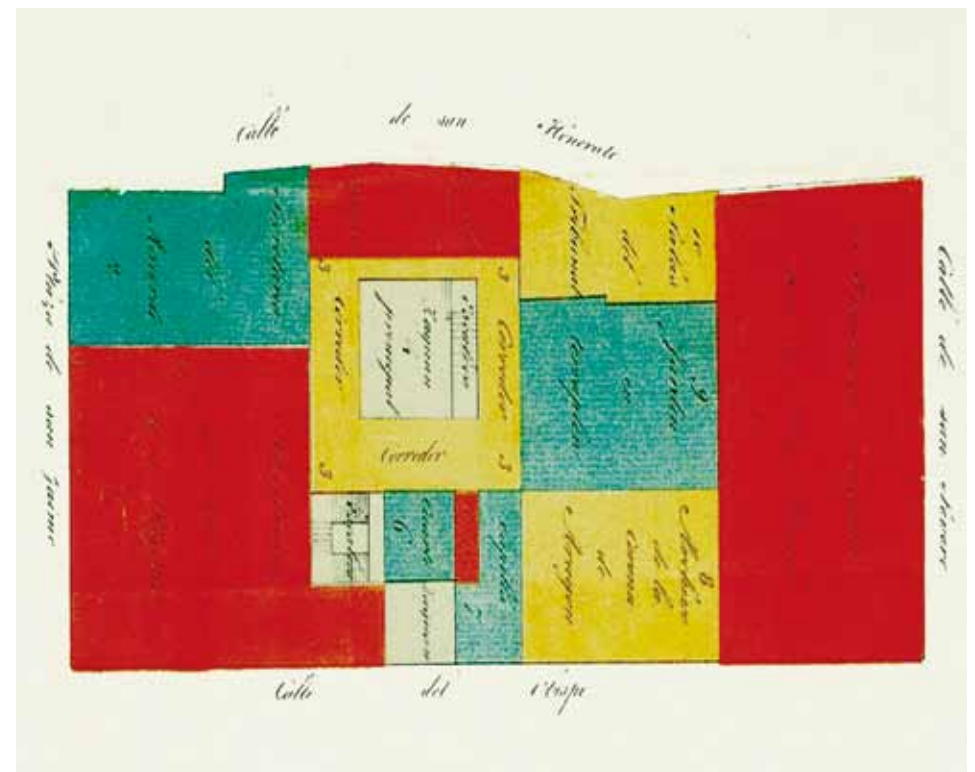
El període que s'obrí amb la pèrdua de les llibertats de Catalunya el 1714 i la usurpació de l'edifici conseqüent per part de la Reial Audiència borbònica fou el més desconsiderat i decadent que ha patit mai.

Tot el conjunt se'n sentí de valent, encara que, per sort, no es perdé res de l'essencial. S'adaptà a les noves funcions sense cap consideració ni respecte pel patrimoni històric. L'Audiència restà ocupant l'edifici, totalment o en part, des del 1716 fins a l'any 1908.

En aquesta època s'amplià la capella, enderrocant la paret del fons i cobrint el nou espai amb unes falses voltes de guix, simulant el truc dels capitells penjats. També sembla que es construí la torre del rellotge, annexa a la gran sala del Consistori, ara sala del Govern.

A partir del primer terç del segle XIX també s'encabí a la casa la nova Diputació Provincial de Barcelona, que ocupà el cos renaixentista de Sant Jaume. La nova organització estatal que s'establí acabà desmembrant el país en quatre divisions administratives i resultà ser, encara, més centralista que la situació sorgida del Decret de Nova Planta del 1716.

S'emprengueren obres d'una certa ostentació, com ara l'escala interior, de respecte, de la planta baixa a la planta noble, de l'arquitecte Romà Prats Montells. També es restaurà el saló i la façana de Sant Jaume –que ara ja donava a l'ampli espai actual– i se situà a la fornícula l'estàtua de sant Jordi, 1867, d'Andreu Aleu, que s'ha pogut contemplar fins avui mateix.

L'època contemporània

Avui l'obra del Palau de la Generalitat de Catalunya es manté, sortosament, fidel a allò més substancial i valuós de la seva arquitectura original. No fou, però, fins al 1907, quan esdevingué president de la Diputació Enric Prat de la Riba, que s'inicià un transcendental període de redignificació de l'edifici, en paral·lel al ressorgiment de l'estructura política nacional.

Les actuacions foren molt nombroses, però les de més entitat consistiren en l'estudi històric del monument i el buidatge de terres del Pati dels Tarongers per tal d'ampliar, aprofitar i sanejar la planta baixa de la casa. Els tarongers s'integraren al nou terra de formigó armat amb unes jardineres adequades. A més d'habilitar el sector nord de l'edifici per al nou Institut d'Estudis Catalans, també es començaren una sèrie de pintures murals al Saló de Sant Jordi, obra important de l'artista uruguaiancatalà Joaquim Torres Garcia. Restaren inacabades a la mort de Prat de la Riba, el 1917, i ultrapassaren la simple utilitat decorativa per tornar a símbol de la nova Catalunya noucentista.

Sota la dictadura de Primo de Rivera, 1923–1930, es decorà tota la casa de manera anacrònica i reaccionària, a imatge del mateix règim polític que s'imposà. D'aquesta època són les pintures del Saló de Sant Jordi i el popular pont neogòtic sobre el carrer del Bisbe, fet el 1928, obra de l'arquitecte Joan Rubió i Bellver.

Allò més il·lustratiu que queda d'aquells anys, de segur, és la pesant obra pictòrica del Saló de Sant Jordi, 1926–1927, sobreposada materialment a la de Torres Garcia. Una lliçó de maneres, per fer assimilar als catalans la història unitarista espanyola, amb unes pobres pintures sobre tela –fora de temps i de lloc– que impedeixen apreciar l'obra arquitectònica de Pere Blai.

Durant el període de la darrera república espanyola, es concedí un estatut d'autonomia que prengué el nom històric de Generalitat de Catalunya. El nou òrgan polític recuperà l'antiga seu al Palau, durant 8 anys, fins a l'entrada de les tropes del general Franco. L'agitat període republicà gairebé no es reflectí en l'arquitectura del Palau.

Del 1931 al 1936, i amb la guerra espanyola fins al 1939, es feren ben poques intervencions a l'edifici; de fet, cap de prou perdurable ni significativa arquitectònicament.

La violenta ruptura que significà la dictadura de Franco, fins al 1977, tampoc comportà grans canvis en el conjunt edificat. Se suprimí de nou la Generalitat i la Diputació Provincial de Barcelona ocupà tot el Palau.

De primer els nous ocupants s'acomodaren perfectament a la decoració primorivista que encara es trobaren. A finals dels anys seixanta i primers dels setanta es traslladaren les pintures de Torres Garcia, que restaven ocultes darrere les actuals del Saló de Sant Jordi, a una sala expressa per a la seva exposició, on es conserven fins avui mateix. S'incorporaren, també, decoracions al·legòriques a l'entrada del pont del carrer del Bisbe, obra de l'escultor Josep M. Subirachs, i als paraments interiors de la sala d'espera de la galeria, l'anomenat Arxiu de Comptes, aquí amb obra pictòrica de Jordi Aluà. L'actual carilló de 49 campanes és de l'any 1976 i en substituï un de més petit del 1927. El so d'aquest singular instrument musical es fon amb l'arquitectura de l'edifici amb un resultat excel·lent.

El 1977, retornada amb la democràcia la Generalitat de Catalunya, amb un nou estatut, el govern s'establí altra vegada a l'edifici i es recomençaren les accions de dignificació i valoració de la seva arquitectura.

En aquesta línia, el 1993 es rehabilitaren els baixos de sota el Pati dels Tarongers, que retornaren als seus espais originals del 1914 i s'adaptaren per a una sala de conferències tecnològicament equipada i dotada d'uns *foyers* amb una excel·lent col·lecció de l'obra del pintor català Antoni Clavé. Més tard s'incorporà a l'edifici, en una sala expressa de la planta noble, l'obra d'Antoni Tàpies *Les Quatre Cròniques*, inspirada en aquests documents fonamentals de la història de Catalunya, que es conserven des de l'època medieval. Ara aquesta pintura presideix la Sala de Govern, integrada en l'adequació provisional feta el 2006.

A partir de l'any 1998, s'han arreglat, netejat i posat al dia totes les façanes exteriors i interiors. I darrerament s'ha rehabilitat un sector de la planta baixa per a sala de comunicacions i premsa. Continua, a poc a poc, el procés de recuperació i rehabilitació integral del monument que s'inicià l'any 1987, quan la Diputació Provincial de Barcelona es traslladà a un altre indret de la ciutat.

El Palau de la Generalitat de Catalunya **Resumen de 600 años de arte**

El Palau de la Generalitat es la sede de la Presidencia y del Gobierno de Cataluña. Se trata de un bello edificio construido entre los siglos XV y XVII en Barcelona, la capital de Cataluña, en el centro histórico de la ciudad. La Generalitat es el sistema institucional mediante el cual se organiza políticamente el autogobierno de Cataluña dentro del Estado español hoy día.

El conjunto edificado se yergue en el mismo centro urbano que habían trazado los romanos en el siglo I. Se trata de un edificio de gran densidad simbólica, de una significación histórica, artística y política muy importante. Su arquitectura noble se mantiene viva y en uso, a haber superado el paso del tiempo con una alta calificación cultural.

Ocupa la manzana de origen medieval y contorno irregular que va de la plaza de Sant Jaume hasta la calle de Sant Sever y de la calle del Bisbe hasta la de Sant Honorat. Mide 39 metros de ancho por 107 de largo y ocupa cerca de 4.200 metros cuadrados de terreno. Tiene unos 10.000 metros cuadrados construidos y trabajan allí hasta 200 personas actualmente.

La Diputación del General

La casa fue la primera sede de un organismo político ya existente, denominado desde la época bajomedieval Deputació del General de Catalunya o Generalitat. Era una estructura de gobierno pactada entre los actores políticos de aquel entonces y figura entre las primeras más liberales y democráticas en el contexto de la Europa de su tiempo.

Esta institución, que se fue conformando progresivamente, tiene su origen en una comisión delegada de las Cortes Catalanas que pasó de ser eventual a permanente. En el siglo XIII el rey Jaime I consolidó dichas cortes y se convirtieron durante más de 400

años en asambleas parlamentarias que representaron al general del país. Es decir, los tres brazos o grupos de poder organizados del territorio en las edades Media y Moderna: el clero, la nobleza y las poblaciones reales. Cada corte era convocada por el rey y en ella se deliberaba y se pactaban los tributos, las leyes y los límites de la potestad real. La Generalitat fue el órgano permanente que gestionaba estos acuerdos, sobre todo la recaudación de las contribuciones económicas y del donativo al monarca. Muy pronto emitió deuda pública y llegó a tener fuerzas armadas propias, de mar y tierra. No dependía directamente de la corona y actuaba como garante de la preservación y defensa de las leyes y de los intereses de los catalanes.

Existió de forma consolidada desde 1359 hasta 1714 cuando, a causa de la derrota militar de Cataluña en la llamada Guerra de Sucesión –que culminó el 11 de septiembre con la toma de Barcelona–, el rey de España Felipe V la suprimió. Desde entonces, en los antiguos territorios de la corona catalanoaragonesa se impusieron las leyes de Castilla, con las formas de gobierno propias de la monarquía absoluta.

Los orígenes del edificio actual se remontan al año 1400 y este no completó su perímetro hasta 1640. Se fue ampliando por etapas, a medida que las circunstancias históricas favorecían el poder progresivo de la institución, al tiempo que se podían comprar y reedificar las casas vecinas.

En consecuencia, presenta desde las formas del gótico tardío hasta las propias del Renacimiento. Formas, tanto de la construcción como de los objetos que contiene. Un conjunto unitario que se ha conservado en buena parte y que los historiadores del arte han tenido siempre en gran consideración. Ilustra de manera ejemplar la introducción del Renacimiento en Cataluña. Posee un contenido simbólico extraordinario, gracias a su valor artístico e histórico, al sentido político y a

los referentes cívicos. En la actualidad es un monumento vivo que, por el hecho de mantener funciones heredadas de las originales, da testimonio de la voluntad milenaria de los catalanes de autogobernarse. Está protegido por la legislación como bien de interés cultural nacional.

El poder de la Generalitat aumentó al mismo tiempo que se alejó, física y políticamente, la monarquía, a la vez que el tiempo entre las cortes se extendió y la estructura política y administrativa se hizo más compleja.

Las Cortes de Cervera de 1359 consolidaron la institución cuando tuvieron que hacer frente a los gastos de la guerra con Castilla y necesitaron emitir deuda pública. En esta guerra el rey de Castilla, Pedro el Cruel, pretendía los territorios de Pedro el Ceremonioso, rey de Aragón, Valencia, Mallorca y Cataluña.

El asalto del call o judería de Barcelona, en 1391, facilitó que, en 1400, la Generalitat pudiese comprar una primera finca para establecer su sede en un sitio céntrico de la ciudad. Las primeras obras coincidieron con el cambio de dinastía de la monarquía, de catalana a castellana, entre 1410 y 1412. Solo los grandes conflictos del país impulsaron paréntesis importantes en el crecimiento del edificio: la Guerra Civil Catalana (1462-1472), la Guerra de los Remensas (1485-1486), la Guerra de los Treinta Años (1618-1648) y, finalmente, la Guerra de los Segadores (1640-1659).

La casa gótica

La primitiva casa gótica cuatrocentista, justo en medio del conjunto edificado, puede distinguirse fácilmente. Cuenta con dos fachadas y dos puertas. La fachada principal se encuentra en la calle del Bisbe, mientras que la otra da a la calle paralela de Sant Honorat, que pasa a un nivel algo inferior.

Se organiza según la manera típica y secular de las casas

señoriales urbanas del área de influencia catalana, alrededor de un patio central descubierto, con una escalera exterior que lleva a la planta principal, a las estancias más nobles. En medio, un entresuelo con estudios. En los bajos, dependencias de servicios, portería y guardia. En el desván, una galería cubierta de protección, almacén, trastero y más servicios. Y un huerto anexo. El portal de entrada, en arco de medio punto, con grandes dovelas.

Sobre este esquema, un joven maestro albañil, Marc Safont –debió tener unos 25 años en 1410– con su talento, la inspiración y la confianza de los diputados de aquel entonces, edificó una casa a la vez útil, bella y sólida, dotada de una gracia especial que ha superado el paso del tiempo, de manera que todavía hoy se puede disfrutar perfectamente de su magnífica arquitectura. Se le quiso dar la debida importancia y suntuosidad, con dimensiones generosas y profusión de esculturas aplicadas, así como las características señas heráldicas: las cuatro barras reales catalanas y la cruz de san Jorge, patrón de la caballería, de la Generalitat y de Cataluña. En la extraordinaria cantidad de documentación de la Generalitat que se conserva, se puede constatar siempre la voluntad de los diputados de que la calidad del edificio y su equipamiento fueran muestra patente –y quedaran para la historia– del poder y del peso político de la institución.

El resultado, tal como se puede apreciar 600 años después, fue excelente. Los estudiosos han valorado la armonía de las proporciones, la calidad técnica y el ingenio de la construcción, al igual que la adecuación funcional. La sutileza de los detalles escultóricos, la riqueza del repertorio iconográfico, el aspecto elegante del conjunto y el refinamiento estético de ciertos detalles, sobre todo el medallón de san Jorge en el portal de la calle del Bisbe, obra de un imaginero muy joven, llamado Pere Joan, y la galería del patio, así como la densa y delicada decoración de la capilla de

Sant Jordi, todo dirigido por Marc Safont.

El acierto, por parte de los diputados, en la selección de estos jóvenes –que han pasado a la historia como los mejores del país en su tiempo– tiene una afortunada continuación en el atavío de la casa, sobre todo la capilla: el encargo de un retablo al célebre pintor Bernat Martorell, así como de un frontal de altar y un vestuario litúrgico al bordador Antoni Sadurní. Siempre con la imaginaria, omnipresente en el edificio, de la leyenda de san Jorge.

La finca original se adquirió el 3 de diciembre de 1400. Se encontraba en el límite del levante de la judería –asaltada y saqueada poco tiempo antes, en 1391. Integrada en su recinto se encontraba la sinagoga menor.

Aparte de la alineación de la calle y, tal vez, algunos cimientos y elementos menores, no se aprovechó nada de las edificaciones anteriores. En 1410 se realizaron obras, ya bajo la dirección de Marc Safont. Entre 1416 y 1419 se rehizo el muro y el portal de acceso por el huerto que daba, al mismo nivel, a la calle del Bisbe. Cabe destacar el medallón y otras esculturas notables de Pere Joan. En 1425, el patio y la escalera estaban en construcción. En 1434, se terminó la capilla, en la planta baja. Fue el final de esta primera etapa de obras. Desde el primer momento se valoró mucho la labor de los maestros primerizos Marc Safont y Pere Joan. Consta que ambos recibieron un premio en metálico por el buen trabajo realizado. En 1437 se acabó el retablo de san Jorge, de Bernat Martorell, y hacia 1450, el frontal de altar y el terno bordados por Antoni Sadurní.

La fachada gótica de la casa que da a la calle de Sant Honorat ha sido calificada de imponente, es de gran categoría y una de las más lucidas del gótico civil catalán.

Toma forma sobre un paramento plano, con un pliegue o sesgo obligado por el trazado de la

calle medieval. Está hecha con pequeños sillares de piedra de gres, de la montaña de Montjuïc de Barcelona. El portal mayor, coronado con el escudo del General –sostenido por dos ángeles– está flanqueado por dos puertas menores, con funciones de servicio. Estas últimas estaban indicadas con figuras en relieve en las claves de los arcos, que representaban los porteros o guardianes de la casa. El frente de los dos pisos superiores está recortado por dos hileras de seis ajimeces (finestres coronelles en catalán). Los de la planta noble, grandes, triforos, divididos por dos columnillas cilíndricas (o partelucos), muy delgadas, de piedra calcárea numulítica de Girona. Los del segundo piso son más pequeños y geminados.

Esta fachada se inscribe en el grupo de las llamadas de coronelles, de tradición civil, en contraposición a las de tracerías, más inspiradas en la anterior arquitectura religiosa del país. Ambos tipos están muy presentes en la arquitectura catalana. En Barcelona y desde Perpignan, Valencia y Mallorca hasta Nápoles, Sicilia, Chipre y Rodas.

La fachada gótica de la calle del Bisbe es una de las mejores partes del edificio. En el extremo de un muro simple de aparejo de piedra, donde se abre la ancha portalada –quizás pensada para el acceso de carruajes– aparece un coronamiento admirable, marcado por un gran medallón con la figura de san Jorge a caballo matando al dragón. Se trata de una escultura sobre piedra en alto relieve, con una viveza, una fuerza compositiva y un detalle extraordinarios. La princesa está representada en una gárgola subyacente.

No obstante, se trata de la antigua valla del huerto, del otro lado de la casa, en la calle más importante. Abre un segundo acceso al edificio primitivo, más amplio, más céntrico, mejor y a pie de calle. Da a un patio, el antiguo huerto, de donde se llega al patio principal, por debajo de un cuerpo edificado, sostenido por tres

arcos de piedra atrevidos, de mucha luz y muy rebajados. Como se quiso lograr una entrada más rica y suntuosa que la otra, se incorporó un trabajo escultórico particular, muy apreciado en su tiempo y todavía admirado hoy día. Un antecedente formal muy visible se encuentra en la entrada primitiva del vecino edificio del Ayuntamiento.

Se inscribe en la corriente escultórica llamada gótico internacional y consagró al joven autor –¡de 20 años!– Pere Joan, en la historia del arte catalán. Ha aguantado cerca de 600 años en el mismo sitio, en el exterior, en bastante buen estado. Mientras tanto, también se mantuvo y aumentó su valor artístico y patrimonial. En el conjunto de esta obra se ha ponderado la audacia compositiva y el virtuosismo del autor. Vale la pena admirar, con calma, el repertorio de pequeñas cabezas esculpidas a modo de ménsulas en la base de la serie de arcuaciones. Un muestrario muy verosímil de rostros contemplativos del imaginero, vistos, por ejemplo, como posibles transeúntes de la propia calle. Se ha señalado que la serie respondía a una voluntad de humanización del retrato, en sintonía con el nacimiento de un nuevo espíritu de los tiempos. Las falsas gárgolas son muy expresivas; con el recurso, valiente, del maestro de otorgar el papel de una de ellas al personaje de la princesa de la leyenda de san Jorge. La barandilla, de tracerías caladas, y los pináculos, distintos todos, también están trabajados con una delicadeza y un detalle extremos. Numerosas particularidades –como pasa frecuentemente y este es el caso– son invisibles a los ojos del espectador de la calle. Por ejemplo, las figuras de unos niños que rematan los puntos más altos de los pináculos o que se encuentran detrás de los altorrelieves del san Jorge.

El patio principal de la casa es airoso, elegante y señorial sin afectación. Supera en virtudes a otros patios semejantes, pero más severos, tan notables y habituales en la arquitectura catalana.

La cubierta del amplio espacio interior es muy calada y abierta. En la planta baja se abre hacia un segundo patio, en dirección a la calle del Bisbe. En el primer piso, las arcadas altas de las galerías ensanchan y aligeran el espacio del patio de luces del claustro. Una gran profusión de relieves finamente esculpidos en piedra enriquece el entorno.

La escalera descansa sobre una gran bóveda de piedra. El escalonamiento se nota, por fuera, bajo la barandilla de óculos ciegos –de tracería gótica, sin igual– cubierta de figuras dispares, ceñidas en los pequeños espacios triangulares. Las columnas que sostienen los arcos apuntados de la galería son extraordinariamente esbeltas. De sección cuadrilobulada, están hechas con piedra resistente, numulítica, de Girona. Rostros expresivos ornamentan la serie de arranques comunes de los arcos. El vacío del gran calado de la galería suspende el ánimo bajo el peso del macizo superior. Una moldura horizontal que religa el perímetro sirve de base de otro ritmo de pilastras, en el piso superior, rematadas en la punta con pináculos y recodos en las bases con pequeñas ménsulas, con todavía más relieves escultóricos. En medio, los antepechos, adornados con juegos de tres finas arcuaciones ojivales en relieve y, por encima, la fila de aberturas de la galería del desván, bajo la cornisa que sirve de canal. Una gran cantidad de gárgolas alrededor –veintiséis, una por cada pináculo–; vivas, espléndidas, acaban de dar solemnidad al recinto del gran patio; enmarcando perfectamente el patio de luces. Lo agradable del espacio también se debe a la vibración cromática y cálida de la piedra de Montjuïc.

Al subir a la galería por la escalera exterior aparece la espléndida fachada de la capilla de Sant Jordi. Curiosamente, este no era su emplazamiento original. Fue trasladada aquí 110 años después de haber sido construida en la planta baja por Marc Safont. El rincón de la capilla, en la galería gótica, es muy atractivo. Su

singular fachada aporta al conjunto el esplendor de una delicada obra decorativa en piedra. El espacio interior original no se percibe bien ahora ya que se suprimió la pared del fondo en una ampliación realizada en el siglo XVIII. Sus proporciones son moderadas; es pequeña, tiene planta cuadrada y está cubierta con bóveda de crucería estrellada.

El traslado de la capilla ilustra el gran respeto que se tuvo por la obra gótica de Marc Safont más de un siglo después de su construcción. En la entrada de la fachada, se puede admirar de cerca la filigrana del trabajo de la piedra en múltiples detalles. Finas molduras, tracerías, arcuaciones, hojarasca calada, pequeños capiteles, angelitos, gárgolas, frondas y florones de dibujo afinado. La visión de conjunto también llama la atención. Tres arcos apuntados perforan el muro con una puerta flanqueada por dos ventanales de antepecho bajo. El interior permite admirar la fina bóveda estrellada con 13 esculturas aplicadas en ménsulas y claves y, hoy todavía, el magnífico frontal de altar bordado, original de 1432, de Antoni Sadurní.

En los tímpanos de las tres aberturas de la fachada se encuentran celosías de tracería, de fragilidad delicada y transparente. Como si fuese un modelo reducido, escultórico o de orfebrería, cuatro pequeñas pilastras dispuestas por arista se alzan adosadas por delante de las jambas de las aberturas, hasta transformarse en pináculos simulados. Cada uno termina en una pequeña falsa gárgola que intercepta una singular cornisa de frondas caladas. Desde las puntas de los tres arcos, las arquivoltas más exteriores –o guardapolvos– también se afilan hacia arriba y dan lugar a tres ángeles en la mitad del relieve. Con las frondas, perfectamente integradas en los fondos decorados con un tejido de tracerías ciegas. Llegan igualmente, con florones, hasta la propia cornisa final y acaban con gárgolas parecidas. Siete en total, que figuran bestias. Esta sencilla composición emprende el vuelo por la

extrema habilidad del artista en la resolución de un gracioso entramado de relieves curvos, descendientes del repertorio formal tardogótico, flamígero. En la clave central de la bóveda estrellada se encuentra la representación escultórica de un san Jorge y, en las claves secundarias, dos escudos de la Generalitat con la cruz del santo, acompañados de dos más con las cuatro barras reales. En los rincones, los nervios principales impostan sobre ménsulas con los cuatro evangelistas. Otros relieves esculturales en las claves pequeñas, las nervaduras secundarias y las arcuaciones de relleno completan la copiosa vista cenital.

El equipamiento de la capilla llegó a ser espectacular y todavía se conservan expuestas varias piezas muy bonitas y de gran valor.

Primero, mientras estuvo en la planta baja, se encargó de la realización de un retablo al gran pintor Bernat Martorell –que en la actualidad se expone, por partes, en museos de París y Chicago. Posteriormente, se encomendó un frontal de altar y un vestuario litúrgico al bordador Antoni Sadurní –que se pueden admirar en el sitio original. Además, numerosas otras piezas que pronto fueron expoliadas. De una segunda etapa, la del primer Renacimiento, destacan, conservadas, un relicario del orfebre Macià Gener, de 1547, un portapaz, de 1512, y una singular, bellísima, estatua de plata de autor desconocido, adquirida en 1536, pero fechada hacia 1425. Todas, verdaderas joyas de arte relacionadas con la leyenda de san Jorge. Sin duda alguna se trata una concentración sin parangón de referencias al santo en un recinto de solo 25 metros cuadrados. En la actualidad están reunidas, en el presbiterio de la ampliación setecentista y en la sacristía anexa, buena parte de los objetos conservados y otros que proceden de aportaciones posteriores: varias piezas de orfebrería junto con más obras de distintas épocas –como los tapices flamencos que se pueden contemplar hoy día–, muchas de gran valor. La extraordinaria es-

cultura de plata de san Jorge, del siglo XV, está expuesta en el Museo Nacional de Arte de Cataluña. Los tapices pertenecen a una colección que narra la historia de Noé, tejidos en el taller de Willem de Pannemaker, de Bruselas, y fueron adquiridos por la Generalitat en 1583.

En la actualidad, las habitaciones de la galería de la planta noble siguen cumpliendo funciones políticas importantes, como en el origen de la construcción.

En el poniente se encuentran dos estancias principales, una más grande que la otra. En la mayor, que fue pensada para las reuniones del Consistorio, actualmente está la antesala del despacho presidencial, llamada desde 1926 Salón de la Virgen de Montserrat. La menor, que era la sala de los odores de cuentas, ahora es el despacho del presidente. En el lado opuesto, en la galería del levante, se piensa que se encontraba el archivo de cuentas donde en la actualidad está la sala de espera para las visitas de respeto.

Formas del Renacimiento

Aunque la casa gótica quedó definida hacia 1435, no fue hasta casi cien años después que se llevaron a cabo las primeras ampliaciones. Se incorporaron entonces las primeras formas renacentistas, todavía muy sometidas al estilo tardogótico. Poco a poco, entre 1527 y 1550 aproximadamente, se fue configurando el área del primer Patio de los Naranjos, con las dos galerías o logias medio góticas y medio renacentistas. De ello resultó un nuevo espacio abierto al aire libre, agradable y grácil, que con el tiempo y las ampliaciones ha tomado un carácter único, muy especial. En su construcción, diputados y artifices –entre los que destaca Antoni Carbonell– se pusieron de acuerdo para seguir la composición formal iniciada por Marc Safont en el patio gótico.

Primero, en 1527 se reconstruyó una pequeña propiedad de

la parte norte de la calle de Sant Honorat. La nueva estancia que se ganó en la primera planta, anexa a la sala gótica del Consistorio, recibió el nombre de la Cámara Dorada. Actualmente se encuentra allí la secretaría del presidente.

Es obra de Mateu Capdevila, introductor destacado de las primeras formas del Renacimiento. Era una estancia noble, retirada de la sala principal de la casa, que también se abría sobre la galería con una puerta independiente. En ella intervinieron numerosos colaboradores de todo el mundo. Cabe destacar el espléndido techo artesonado –104 fondos– y los elementos decorativos esculpidos, en piedra y madera.

Pronto, entre 1537 y 1548, se volvió a ampliar la casa y se construyó el sector de patio de las dos logias, la capilla se trasladó de la planta baja a donde se encuentra en la actualidad y se llevó a cabo la reforma de la esquina de la galería gótica que produjo el paradójico capitel sin columna que se puede ver hoy día.

El legado arquitectónico de este patio, abierto al nivel de la planta noble, ha conservado hasta nuestros días la tradición catalana de los patios-huerto con naranjos, frecuentes en las antiguas casas urbanas ricas o acomodadas. Ha dado identidad y mucho carácter al edificio. Actualmente sigue siendo un lugar clave de relación, encuentro y circulación, desde donde se accede a las salas de reunión más importantes.

El alcance de las obras de este segundo periodo tuvo un objetivo más de prestigio que de utilidad estricta. La ampliación mejoró la antigua galería –en los paños de pared adyacentes al huerto de naranjos y a la sala del Consistorio– con nuevas aberturas de paso y de acceso.

En estos años también se quiso mejorar la presentación de la capilla y hacerla más monumental. Lo que explica que se subiera toda, piedra por piedra, desde

la planta baja, y se reformara la estructura de la esquina de la galería, donde llega la escalera.

Las logias se abren al patio con un híbrido descarado de arcaadas ojivales sobre columnas clasicistas, de mármol rosado y capiteles corintios de volutas invertidas. Este sector es obra del acreditado carpintero arquitecto Antoni Carbonell, también autor del propio Palau del Lloctinent. Siguió, con gran respeto, la misma pauta compositiva de la obra anterior de Marc Safont e integró a la casa, con normalidad y sin conflictos, las nuevas formas del Renacimiento, a la romana, que se introdujeron en el país.

Para mejorar la llegada de la escalera a la galería, suprimió el pilar de la esquina y colocó dos nuevas columnas –robustas, clásicas, también de mármol rosado de Tortosa, decoradas con grutescos– que permiten hacer gala de la habilidad del constructor, que se lució con la paradoja de presentar un capitel colgado en la esquina. Se consigue más utilidad, perspectiva, espectáculo y solemnidad. De este modo, la subida por la escalera va abriendo la vista, escalón a escalón, sobre la delicada fachada de la capilla de Marc Safont.

A medida que aumentaba el poder de la Diputación del General, que coincidía con el alejamiento físico y político de la monarquía, se ampliaba el edificio. En 1570 dio inicio la construcción de una nueva sala, de mayores dimensiones, la más lujosa y solemne del momento. Fue llamada Sala Nueva del Consistorio y ahora es el Salón Dorado o Sala del Gobierno.

Al principio fue más fácil ensanchar la casa hacia el norte, partiendo de la calle de Sant Honorat hacia la de Sant Sever. La nueva estancia y cuerpo de edificación es obra de Pere Ferrer y queda calificada por los ocho grandes casetones emparejados que forman el espectacular techo artesonado que todavía se conserva y se puede admirar.

Hoy día el techo de la Sala de Gobierno se presenta detrás de una gasa dorada, fruto de una intervención provisional contemporánea que ha devuelto el lugar a su uso original. El artesonado fue trazado por el carpintero de la casa Francesc Soldevila y ya era dorado en muchas partes. Dos tapices flamencos grandes y valiosos, que actualmente están en reserva, decoraban las paredes. También se conserva una galería de retratos de los soberanos de Cataluña que los diputados encomendaron al pintor boloñés Filippo Ariosto, ahora en proceso de restauración.

En 1596 la Generalitat proyectó ampliar sus dependencias hasta ocupar totalmente la manzana de casas. Durante veinte años se realizaron obras simultáneamente a ambos lados, en dirección norte, hacia Sant Sever, y sur, hacia Sant Jaume. Con muchas interrupciones, hacia 1640 se cerró el perímetro de la casa.

Las otras salas a continuación del Salón Dorado, tres hasta la esquina con la calle de Sant Sever, ya son de este último periodo de obras. Hoy día se utilizan para la celebración de reuniones y actos. Una está presidida por un gran cuadro de 1688, con la figura de san Jorge, obra de Miguel Martorell, y marco de Joan Aldabó. Otra está dedicada al pintor novecentista Joaquim Torres García y la de la esquina con la calle de Sant Sever, al artista contemporáneo Antoni Tàpies.

El linaje de prestigiosos maestros de casas de los Ferrer se hizo cargo de toda esta parte hasta el cierre del recinto del Patio de los Naranjos actual: Pere Ferrer mayor realizó el Salón Dorado y Pere Ferrer menor, el hijo, y Pere Pau Ferrer, el nieto, el resto. En ello trabajaron, con más o menos continuidad, desde 1570 hasta 1640.

El tipo compositivo de las fachadas interiores de ampliación del Patio de los Naranjos siempre se adaptó al modelo que Marc Safont inauguró en el patio gótico. Sobre todo se mantuvo el ni-

vel de la planta noble y, en fachada, igualmente el nivel y la unidad formal de las galerías superiores. A veces, forzando su utilidad, en aras de la armonía del conjunto del gran patio a cielo abierto que se fue formando. La suma de espacios resultantes compone, un mundo interior al aire libre, pero irregular; unitario, útil, plácido y agradable. En la actualidad este lugar no ha dejado de desempeñar un papel esencial en el edificio, pues hace las veces de identificador, es propicio para establecer relaciones y celebrar actos y da un acceso singular a las salas de reuniones más importantes.

En el caso de las fachadas que dan a las calles no se siguieron las pautas de la casa anterior. Aquí los Ferrer optaron por establecer una composición clásica sencilla y funcional. La fachada de Sant Sever, aunque plana y sencilla, es una obra interesante por su orden, rigor compositivo y proporciones acertadas. Austera y racional. Siempre con el distintivo de la Generalitat que decora las lindes e identifica la casa. Las fachadas laterales de este sector del edificio siguieron las mismas pautas hasta reencontrarse con los paramentos anteriores.

La actual plaza de Sant Jaume no existía. El lugar era bastante exiguo pero muy valorado. Los diputados de 1596 quisieron abrir el edificio de cara a este espacio. Tenía que incluir una nueva capilla mucho más grande y nuevas dependencias. Se amplió el conjunto edificado con un cuerpo unitario y contundente. El arquitecto Pere Blai construyó el mejor ejemplo –y también el más monumental– de la arquitectura civil del Renacimiento en Cataluña. Supo resolver con arte unos requerimientos insólitos: en el interior, un templo a nivel de la galería gótica y, en el exterior, una fachada civil monumental.

Hoy día la plaza es el fruto de los derribos y los proyectos de monumentalización de la ciudad que se iniciaron en 1825. La institución del General de Cataluña de 1596 se sentía fuerte, había

incrementado sus atribuciones y estaba muy interesada en forjarse una orientación urbana más prestigiosa para reforzar, aún más, su presencia pública. Con esta voluntad, se encargó al ya célebre arquitecto Pere Blai esta parte de la ampliación, que esta vez se emprendió exclusivamente en el estilo renacentista.

De este modo, cerca de doscientos años después de abrirse el suntuoso acceso de la calle del Bisbe, el diputado presidente de la corporación, el abad de Poblet Oliver de Boteller impulsó la apertura del edificio hacia Sant Jaume y la antigua calle de las Escrivanies Públiques, que coincidía con el todavía más antiguo eje del *decumanus* romano y, parece, el antiguo espacio del forum correspondiente en el cruce con el cardo, la calle del Bisbe actual.

La ampliación hacia Sant Jaume debía durar cuatro años y, fatalmente, fueron más de veinte. La obra suscitó una serie de controversias, entre las cuales la más comentada fue una suspensión decretada por el rey Felipe II, alarmado por su delegado en Barcelona, el duque de Feria, que denunciaba las obras como un desafío al poder real.

La nueva fachada se abrió justo enfrente del vacío del viejo foso de Sant Miquel y del de Sant Jaume, ante el pórtico de la iglesia desaparecida en 1825, sobre la antigua calle de las Escrivanies Públiques. A aquello que por dentro tenía todas las características de una iglesia, el arquitecto supo encontrar la manera de darle la monumentalidad civil que se le pidió. Lo logró a base de asimilar el frontis con la fachada de un palacio italiano. El resultado es una obra original y atractiva, bien compuesta y rica en detalles ornamentales, relieves, materiales, colores y texturas. Con las reservas propias de la arquitectura renacentista de la periferia, la obra evoca el frontispicio del palacio Senatorio de Miguel Ángel en Roma.

La atención queda atrapada enseguida en el portal de acceso

–hoy día el más principal de la casa– en arco de medio punto, con columnas dóricas dobles –los fustes de granito troyano, originales de los siglos II-III, procedentes de la Tarragona romana–, con entablamento y cornisa, que sirve de balcón para las grandes ocasiones. De este modo se forma en la primera planta un grupo central denso de elementos, marcado por una gran hornacina que equilibra la composición entre los dos ventanales. Todo firmemente soportado por un almohadillado plano de piedra rústica y el zócalo liso. Los cuerpos laterales se resaltan por fuera con un esconce, resuelto con una segunda serie de pilastras de capitel corintio.

El Salón de Sant Jordi, originariamente la Capilla Nueva, responde al tipo de templo-salón de tres naves renacentista, con proporciones amplias, pero comedidas y equilibradas.

Las naves están cubiertas por bóvedas, singulares y arriesgadas, de ladrillo colocado de plano, sostenidas mediante arcos sobre pilares de sección cuadrada y molduraje toscano. Pilares de piedra tallada, esbeltos y severos. El tramo central ante el altar está cubierto con una cúpula ovalada, rematada por un cupulino. Hoy día no se puede percibir por completo el espacio de la sala, pero se forma un gran espacio, a la vez majestuoso y compensado. La decoración actual data de 1926. Son pinturas que en otra ubicación tendrían más sentido.

Cuando se rehabilite el salón, de tanta significación cultural, se podrá experimentar a placer su excelente arquitectura interior, hoy día desfigurada. De cada lado de la sala se encuentra un cuerpo de edificación, de dos plantas, que llega hasta las dos calles laterales. Originalmente eran estancias de trabajo, ahora acogen oficinas de alta representación.

La planta baja está condicionada en la altura por la obra anterior, ya que el suelo de la capilla nueva tenía que coincidir con el de la galería gótica. Los pilares son

relativamente bajos y las bóvedas extraordinariamente rebajadas. Parecen ser de piedra, pero en realidad están hechas de ladrillos, a la catalana. Muy delgados, de dos hojas solamente, bajo la solera original de losas de mármol del Salón de Sant Jordi.

El Palau usurpado

El periodo que se abrió con la pérdida de las libertades de Cataluña en 1714 y la consiguiente usurpación del edificio por parte de la Real Audiencia borbónica fue el más desconsiderado y decadente jamás sufrido.

Todo el conjunto se resintió enormemente, aunque, por suerte, no se perdió nada de lo esencial. Se adaptó a las nuevas funciones sin consideración ni respeto algunos por el patrimonio histórico. La Audiencia ocupó el edificio, total o parcialmente, desde 1716 hasta 1908.

En esta época se amplió la capilla, al demolerse la pared del fondo y cubrir el nuevo espacio con falsas bóvedas de yeso, para simular el truco de los capiteles colgados. También parece ser que se construyó la torre del reloj, anexa a la gran sala del Consistorio, que ahora es la sala del Gobierno.

A partir del primer tercio del siglo XIX también se ubicó en la casa la nueva Diputación Provincial de Barcelona, que ocupó el cuerpo renacentista de Sant Jaume. La nueva organización estatal que se estableció terminó desembrando el país en cuatro divisiones administrativas y resultó ser todavía más centralista que la situación surgida del Decreto de Nueva Planta de 1716.

Se emprendieron obras de una cierta ostentación, como la escalera interior, de respeto, de la planta baja a la planta noble, obra del arquitecto Romà Prats Montells. Asimismo, se restauró el Salón de Sant Jaume y la respectiva fachada –que en aquel entonces ya daba al amplio espacio actual– y se colocó en la hornacina la estatua de san Jorge realizada

por Andreu Aleu en 1867, que se puede contemplar hasta hoy día.

La época contemporánea

Afortunadamente, hoy día la obra del Palau de la Generalitat de Cataluña se mantiene fiel a lo más sustancial y valioso de su arquitectura original. Ahora bien, no fue hasta 1907 que Enric Prat de la Riba pasó a ser presidente de la Diputación, iniciándose así un periodo trascendental de redignificación del edificio, en paralelo al resurgimiento de la estructura política nacional.

Las actuaciones fueron muy numerosas, pero las de mayor alcance consistieron en el estudio histórico del monumento y el vaciado de tierras del Patio de los Naranjos con el propósito de ampliar, aprovechar y sanear la planta baja de la casa. Los naranjos se integraron al nuevo suelo de hormigón armado con jardineras adecuadas. Además de habilitar el sector norte del edificio para el nuevo Instituto de Estudios Catalanes, se empezaron una serie de pinturas murales en el Salón de Sant Jordi, obra importante del artista uruguayo-catalán Joaquim Torres García. Quedaron inacabadas al morir Prat de la Riba, en 1917, y ultrapasaron la simple utilidad decorativa para convertirse en un símbolo de la nueva Cataluña novecentista.

Bajo la dictadura de Primo de Rivera (1923-1930) se decoró toda la casa de manera anacrónica y reaccionaria, a imagen del régimen político que se impuso. Son de esta época las pinturas del Salón de Sant Jordi y el popular puente neogótico sobre la calle del Bisbe, construido en 1928, obra del arquitecto Joan Rubió i Bellver.

Lo más ilustrativo que queda de aquellos años seguramente es la pesada obra pictórica del Salón de Sant Jordi, que se sobrepuso materialmente a la de Torres García entre 1926 y 1927. Una lección de modales, para que los catalanes asimilaran la historia unitarista española, con pinturas pobres sobre tela –fuera de

tiempo y de lugar– que impiden apreciar la obra arquitectónica de Pere Blai.

Durante el periodo de la última República española, se concedió un estatuto de autonomía que tomó el nombre histórico de Generalitat de Cataluña. El nuevo órgano político recuperó durante ocho años la antigua sede en el Palau hasta la entrada de las tropas del general Franco. El agitado periodo republicano casi no se reflejó en la arquitectura del Palau.

De 1931 a 1936, y con la Guerra Civil hasta 1939, se llevaron a cabo muy pocas intervenciones en el edificio; de hecho, ninguno suficientemente perdurable ni significativa desde el punto de vista arquitectónico.

La violenta ruptura que significó la dictadura de Franco, hasta 1977, tampoco comportó grandes cambios en el conjunto edificado. Se suprimió de nuevo la Generalitat y la Diputación Provincial de Barcelona ocupó todo el Palau.

Al principio los nuevos ocupantes se acomodaron perfectamente a la decoración primoriverista que encontraron. A finales de la década de 1960 y principios de la siguiente se trasladaron las pinturas de Torres García, que permanecían ocultas detrás de las actuales del Salón de Sant Jordi, a una sala expresamente destinada a su exposición, donde se conservan hasta hoy día. Asimismo, se incorporaron decoraciones alegóricas en la entrada del puente de la calle del Bisbe, obra del escultor Josep M. Subirachs, y en los paramentos interiores de la sala de espera de la galería, llamada Archivo de Cuentas, en este caso con obra pictórica de Jordi Aluà. El carillón actual de 49 campanas es de 1976 y sustituyó otro más pequeño de 1927. El sonido de este instrumento musical singular se funde con la arquitectura del edificio con un resultado exquisito.

En 1977, restituida la Generalitat de Cataluña con la democracia

y con un nuevo estatuto, el Gobierno se volvió a establecer en el edificio y comenzaron de nuevo las acciones de dignificación y valoración de su arquitectura.

En esta línea, en 1993 se rehabilitaron los bajos que se encontraban bajo el Patio de los Naranjos, que volvieron a sus espacios originales de 1914 y se adaptaron para una sala de conferencias equipada con la tecnología adecuada y dotada de foyers con una excelente colección de la obra del pintor catalán Antoni Clavé. Posteriormente se incorporó en el edificio, en una sala especialmente prevista de la planta noble, la obra de Antoni Tàpies *Les Quatre Cròniques*, inspirada en los documentos fundamentales de la historia de Cataluña que se conservan desde la Edad Media. Hoy día la pintura preside la Sala de Gobierno, integrada en la adecuación provisional llevada a cabo en 2006.

A partir de 1998, se han arreglado, limpiado y puesto al día todas las fachadas exteriores e interiores. Últimamente se ha rehabilitado un sector de la planta baja como sala de comunicaciones y prensa. Continúa, poco a poco, el proceso de recuperación y rehabilitación integral del monumento que se inició en 1987, cuando la Diputación Provincial de Barcelona se trasladó a otro edificio.

The Palau de la Generalitat de Catalunya Summary of 600 years of art

The Palau de la Generalitat, seat of the Catalan presidency and government, is a fine building dating to the fifteenth-seventeenth century that stands in the historic centre of Barcelona, capital of Catalonia. The Generalitat is the name given to the institutional system under which the autonomous government of Catalonia is organised within the Spanish State today.

The building stands in the urban centre that was first established by the Romans in the first century. The building is deeply steeped in symbolism and is infused with historic, artistic and political significance. Having survived the passage of time whilst conserving its great cultural importance, its noble architecture is still very much alive, and fully in use.

The site occupies an irregular-shaped urban housing block of medieval origin that stretches from Plaça de Sant Jaume to Carrer de Sant Sever and Carrer del Bisbe, and as far as Carrer de Sant Honorat. The block is some 39 metres wide by 107 long, and occupies an area of nearly 4,200 square metres. Some 200 people work in the building, which has around 10,000 square metres under roof.

The “Deputation of the General”

The building was the first seat of a political body already in existence, known since late medieval times as the “Deputació del General de Catalunya”, or Generalitat. This government structure, established by agreement amongst the political leaders of the day, is considered to have been one of the most liberal and democratic systems in Europe in its day.

The Generalitat was an institution that took shape gradually. Its origins are found in a delegate committee set up by the Catalan

Corts, or parliament, and which passed from being temporary to enjoying permanent status. For more than 400 years, the Corts, which were consolidated by King James I in the thirteenth century, acted as parliamentary assemblies representing the so-called general of the country, that is to say, the three estates or groups of organised power that existed in the country during the Middle Ages and the modern period. These estates were: the ecclesiastic, the nobility and the commoners. Each Cort was called by the king to debate and agree on taxes, laws and the limits on royal power. The Generalitat was the permanent body that administered and managed these agreements, particularly as regards collecting taxes, or the “donation” to the king. The institution soon began to issue public debt and even had its own armed forces, on land and at sea. The Generalitat did not depend directly on the crown and worked to safeguard and defend the laws and interests of the Catalan people.

The Generalitat was firmly established from 1359 to 1714 when, after the military defeat of Catalonia in the War of Succession, which ended on 11 September 1714 with the occupation of Barcelona, King Philip V of Spain abolished the institution. After that, the laws of Castile were imposed on the former territories of the Catalan-Aragon kingdom, along with the forms of government congruent with a regime based on absolute monarchy.

The construction of the building we see today began in 1400, but its present perimeter was not completed until 1640. The Palau was gradually enlarged during different periods as historical circumstances favoured the institution's growing power, enabling neighbouring houses to be purchased and converted.

As a consequence of this historic development, the Palau contains features that range from the late-Gothic to the Renaissance style. These elements include both the

construction elements and the objects contained in the building, all of which form a unified whole that has been largely conserved and which art historians have always held in the highest consideration. The site, which provides an exemplary illustration of how the Renaissance was introduced into Catalonia, is imbued with extraordinary symbolic content by its artistic heritage, historic legacy, political significance and civil standing. This is a truly living monument, one that, continuing to perform functions that are analogous to the purposes for which it was first established, embodies the thousand-year Catalan urge for self-governance. Finally, the Palau enjoys legal protection as a site of national cultural interest.

The power of the Generalitat increased as the monarch became more distant, both physically and politically, whilst the time between one Cort and another became longer and the political and administrative system became more and more complex.

In 1359, the Corts of Cervera served to strengthen the institution at a time when it was necessary to issue public debt in order to meet the costs of the war with Castile. In this war, the king of Castile, Peter the Cruel, sought to wrest Aragon, Valencia, Majorca and Catalonia from King Peter the Ceremonious.

In 1400, not long after the attack on the Jewish quarter, or Call, of Barcelona, which took place in 1391, the Generalitat was able to buy an initial site on which to establish its offices in the central part of the city. The start of these works coincided with a change in dynasty, from a Catalan monarchy to a Castilian dynasty, in 1410-1412. Only the great conflicts that affected the country caused any lasting interruptions to the expansion of the building: the civil war of 1462-1472; the War of the Remences, 1485-1486; the Thirty Years War, 1618-1648; and, finally, the Reapers War, 1640-1659.

The Gothic house

The original fifteenth-century Gothic house at the centre of the building can be clearly distinguished. This house has two façades and two doors, the main door giving onto Carrer del Bisbe, the other onto a street parallel with it, Carrer de Sant Honorat, which runs past the building on a slightly lower level.

The Gothic building is organised in the typical, secular manner of noble urban mansions in the Catalan area of influence: around a central, open-air courtyard, with an external staircase leading up to the principal apartments on the main floor. In between these is a mezzanine containing studies. On the ground floor are the service and the porters' and guards' quarters. Under the roof are a protecting covered gallery, a storeroom, a lumber room and more services. Voussoir stones form the round arch over the entrance.

Taking this as his starting point, a young master builder, Marc Safont, who must have been just around 25 years of age in 1410, brought his talent and inspiration to bear and, enjoying the trust and confidence of the deputies of the time, built a house that was at once functional, beautiful and robust. Moreover, Safont infused his creation with a special grace that has enabled it to withstand the passing of time so that, even today, we can appreciate its splendid architecture. The aim was to create an appropriately large and magnificent palace, adorned by an unusual profusion of sculptures and identifying heraldic signs – the four bars of the Catalan monarchy and the Cross of Saint George, patron saint of cavalry, the Generalitat and Catalonia. The enormous amount of documentation on the Generalitat that has been conserved makes frequent reference to the deputies' determination to ensure that the quality of the building and its furnishing should enable everyone – and history – to observe the power and political importance of the institution.

The result, as we can see, 600 years later, was excellent. Scholars have praised the harmony of proportions, the technical quality and the ingenuity of the construction and its impressive functionality. Particularly outstanding are the subtle sculptural details, the rich iconographic repertoire, the elegant overall air and the aesthetic refinement of certain features. These include, particularly: the medallion of Saint George over the Carrer del Bisbe entrance, the work of a young sculptor by the name of Pere Joan; the gallery in the courtyard; and the dense and delicate decoration of the Chapel of Sant Jordi, all directed by Marc Safont.

The excellent judgement that the deputies showed in appointing these two young artists – who have gone down in history as the finest in the country in their day – was also demonstrated when it came to decorating the building, particularly the chapel: the renowned painter Bernat Martorell was commissioned to make an altarpiece, and the embroiderer Antoni Sadurní was given the task of producing an altar frontal and the liturgical vestments. The legend of Saint George was used as a figurative motif throughout this work, and is ubiquitous in the whole building.

The original building was purchased on 3 December 1400. The house stood on the eastern limits of the Call Major, or Jewish quarter, which had been attacked and sacked just a few years before, in 1391. The site purchased contained the minor synagogue.

Apart from its alignment with the street and, perhaps, some foundations and minor elements, nothing from the older building was conserved. By 1410, work had already begun, directed by Marc Safont. The wall and the entrance through the garden that gave directly onto Carrer del Bisbe were rebuilt in 1416-1419. The medallion and several other outstanding sculptures by Pere Joan were also installed here. In 1425, work was well under way on both the courtyard and

the staircase. The chapel on the ground floor was finished in 1434, marking the end of this first stage in construction. From the outset, the work of the first builders, Marc Safont and Pere Joan, was praised most highly. The records show that both received generous payment for their excellent achievements. Bernat Martorell completed the altarpiece of Saint George in 1437, whilst Antoni Sadurní finished embroidering the altar frontal and liturgical vestments in around 1450.

The façade that gives onto Carrer de Sant Honorat is considered an impressive work of the highest quality, and an outstanding example of Catalan Gothic civil architecture.

It takes shape against a flat wall that adopts a bevelled shape in order to follow the course of the medieval street. The façade, which is built of small clayish ashlar stones from Mount Montjuïc in Barcelona, contains the main entrance, crowned by the coat of arms of the General, supported by two angels. The entrance is flanked by two smaller doorways, which are used as service entrances and are indicated by relief figures representing porters or guards in the keystones of the arches. The front of the two upper storeys features two rows of six windows, known as coronelles, no doubt in an allusion to the crown-like shape of the lintel. Those on the main floor are large, trifora windows, divided by two thin, cylindrical columns, mullions made from nummulitic limestone from Girona. The double windows on the second storey are smaller.

This façade is one of those known as coronelles, traditionally used in civil architecture, as opposed to those known as traceries, a style which takes its inspiration from the country's religious architecture. Both styles are found frequently in the house and in Catalan architecture, not only in Barcelona, but from Perpignan, Valencia and Majorca to Naples, Sicily, Cyprus and Rhodes.

The Gothic façade that gives onto Carrer del Bisbe is one of the finest features in the entire building. At the end of a simple stone wall, where the wide doorway (perhaps originally a carriage entrance) opens, is a splendid crowning that features a great medallion in which we see Saint George on horseback, killing the dragon. Carved into the stone in haut-relief, this is a striking composition, full of life and the most extraordinary detail. The princess is represented in the gargoyle below.

This was the old wall around the garden, on the other side of the house, though the more important street. Here is a second entrance to the original building, wide, more central, finer and situated at ground level. This doorway leads into a courtyard, once the old garden, and from here to the main courtyard, under a built body supported by three daring stone arches, considerably surbated, full of light. This entrance was intended to be richer, more sumptuous than the other. For this reason, it is adorned by special sculptural work that was greatly appreciated in its time and is still much admired even today. A formal precursor to this doorway can be seen in the original entrance to the nearby Casa de la Ciutat, or City Hall.

The sculpture, in the so-called International Gothic style, signified the consecration of the artist, Pere Joan, who was just 20 years of age at the time. It has stood here for 600 years in the same place, in the open air, and has been conserved in very good condition. Meanwhile, its artistic and heritage value was maintained and even grew, for this is a work that illustrates Pere Joan's compositional daring and artistry. It is well worth taking time to admire the repertoire of small heads from which spring a series of archings. This is an interesting and realistic gallery of faces, contemporaries of the artist, seen, for example as possible passers-by in the street itself. It has been noted that the series shows a desire to humanise the portrait, in line with the burgeoning new spirit of the time. In the highly

expressive false gargoyles, the master also adopts a daring solution by assigning to one of them the role of the princess in the legend of Saint George. The railing, adorned by open tracery, and the pinnacles, each different from the next, are also fashioned with enormous delicacy and in great detail. As is so often the case, many peculiarities are invisible to the eye of the spectator from the street. For example, the figures of small children that crown the highest points of the pinnacles, or the rear of the haut-reliefs of Saint George.

The main courtyard is spacious and elegant, noble without affectation. Its virtues make it superior to similar, more austere courtyards that comprise such an outstanding and frequent element in Catalan architecture. The envelope around this large interior space is perforated, left open. On the ground floor, it communicates with a second courtyard, towards Carrer del Bisbe. On the first floor, the high arches of the galleries extend and lighten the space formed by the cloister light well. The whole is enriched by a large number of reliefs, finely carved in stone.

The staircase rests on a great stone arch. The steps are adorned, on the outside, under the railing with its blind oculi (in Gothic tracery, each different from the other), with a series of varied figures enclosed in the tiny triangular spaces. The columns that support the pointed arches in the gallery are extraordinarily slender. These quatrefoil columns are built from strong nummulitic stone from Girona. A number of expressive faces adorn the series of springers common to the arches. The vast openwork in the gallery, seen under the weight of the mass above, takes the breath away. A horizontal moulding around the perimeter forms the base for another series of pilasters on the upper floor. These pilasters are crowned by pinnacles and supported at the base by small brackets adorned by yet more carved relief works. In between are the parapets, decorated by a series of the finest ogival arcades in relief and, above them,

the row of openings in the attic gallery, below the cornice that serves as a gutter. And all around are gargoyles, twenty-six in all, one for each pinnacle, full of life, splendid. These figures complete the solemn air of the great open courtyard, perfectly framing the light well. The warm chromatic vibration generated by the Montjuïc stone helps to make this space even more pleasant.

Ascending to the gallery by the exterior staircase, we find the splendid façade that adorns the Chapel of Sant Jordi. Interestingly, this was not the chapel's original emplacement; originally built on the ground floor by Marc Safont, it was transferred here some 110 years later. The corner formed by the chapel, in the Gothic gallery, is most attractive. Its unusual façade imbues the whole with a splendour that only such a delicately-fashioned decorative work can confer. It is difficult to identify the original interior space of this chapel because, in extensions made in the eighteenth century, the rear wall was demolished. The tiny chapel, with square ground plan, is harmonious in its proportions, and covered by what is known as a star-ribbed vault.

The fact that the chapel was transferred illustrates the great respect that was felt for the Gothic work of Marc Safont even one hundred years after its construction. In the façade, at the entrance, we can admire the fine details of the filigree stonework at close-hand. Fine mouldings, tracery, arcades, openwork with finely-fashioned leaf motifs, small capitals, angels, gargoyles, foliage and rosettes. The overall view is also a delight. Three pointed arches perforate the wall, forming a door flanked by two long windows with low sills. Inside, we can admire the fine star-ribbed vault, its brackets and keystones adorned by thirteen sculptures and – even today – the magnificent original altar frontal embroidered by Antoni Sadurní in 1432.

The tympana in the three windows that open in the façade

are adorned by delicate, fragile, transparent tracery openwork. Like a scale model of a sculpture or precious-metal work, a row of four small pilasters stands before the branches of the openings, becoming transformed into simulations of pinnacles. Each is crowned by a small false gargoyle that meets an unusual cornice adorned with foliage. From the points of the three arches, the more salient archivolts or canopies also point upwards, forming a space for three angels in semi-relief. With the foliage, perfectly integrated into the background, decorated by blind tracery. This also reaches, with rosettes, the final cornice itself, ending with gargoyle faces. Seven in all, representing beasts. This simple composition takes flight thanks to the superb ability of the artist to resolve a pleasing mesh of curved relief works, the heirs of the flamboyant, late-Gothic formal repertoire. The central keystone in the star-ribbed vault is adorned by a sculpture representing Saint George, whilst two of the secondary keystones feature the coats of arms of the Generalitat with the Saint George Cross and two more the four bars of the Catalan monarchy. In the corners, the main ribs rest on brackets decorated by the four Evangelists. Additional carved reliefs in the small keystones, the secondary ribs and the space-filling archings complete this rich upward view.

The chapel was once furnished most richly and, even today, several fine pieces of outstanding value are conserved here.

Firstly, the great painter Bernat Martorell was commissioned to produce an altarpiece for the ground floor, and this is now exhibited, partially and in fragments, in museums in Paris and Chicago. Next, the embroiderer Antoni Sadurní was commissioned to create an altar frontal and liturgical vestments, and these can be admired in the original site. Moreover, there were many other works, which were soon looted. The following outstanding works are conserved from the second stage, that cov-

ered by the early Renaissance period: a reliquary made by the silversmith Macià Gener in 1547; a peace-plate dating to 1512; and an unusual and most beautiful art jewels that take the story of Saint George as their theme. There can be no similar concentration of references to the saint anywhere as here, in a space measuring just 25 square metres. Today, many of the objects conserved, as well as others acquired later, are kept in the presbytery that was built as an extension in the eighteenth century and in the adjoining sacristy: several precious metalworks, along with other works from different periods, such as the Flemish tapestries, including many of the highest value. The extraordinary fifteenth-century silver sculpture of Saint George is now conserved in the National Art Museum of Catalonia. The tapestries are from a collection depicting the story of Noah, made at the workshop of Willem de Pannemaker, of Brussels, and were acquired by the Generalitat in 1583.

Today, just as when the Palau was first occupied, the rooms off the gallery on the first floor continue to be used for important political functions.

To the west are two main rooms, one larger than the other. The larger of the two, designed for council meetings, contains the antechamber to the president's office, known since 1926 as the "Saló de la Mare de Déu de Montserrat", or Hall of Our Lady of Montserrat. The smaller room, formerly used by oïdors de comptes, officials who inspected the accounts of the Generalitat, is now the president's office. Opposite, in the east gallery, what is now the waiting-room for visiting dignitaries is thought originally to have housed the accounting archives.

Renaissance forms

The Gothic house was completed in around 1435, and it was not until nearly one hundred years later that the first extensions

were made. This was when the first Renaissance features were added to the building, which was still predominantly late-Gothic in style. Little by little, from 1527 to approximately 1550, the area around the first Orange Tree Courtyard took shape, with the two galleries, half-Gothic, half-Renaissance in style. The result was an embryonic new, open-air space in the house. Over time and thanks to various extensions, this pleasant, graceful courtyard has taken on a peculiar, one might well say unique appearance. In its construction, deputies and architects – principal amongst whom was Antoni Carbonell – agreed to conserve and continue the formal composition originally conceived by Marc Safont in the Gothic courtyard.

Firstly, in 1527, a small property in the northern part of Carrer de Sant Honorat was rebuilt. The new room that was added on the first floor in this way, adjoining the Gothic Council Chamber, was known as the "Cambra Daurada", or Gold Room. The room is now occupied by the president's secretary.

The Gold Room was built by Mateu Capdevila, one of the most outstanding figures amongst those who first began to introduce early Renaissance forms to Catalonia. This was a noble room at the rear of the main room in the house. It also communicated with the gallery through a separate door. Many craftsmen and artists from different places took part in the work, whose outstanding features include the magnificent coffered ceiling, with its 104 fields, and the decorative elements carved in stone and wood.

It was not long before the house was enlarged once more. Between 1537 and 1548, the courtyard section with the two loggias was built, the chapel was transferred from the ground floor to its present location and the corner of the Gothic gallery was reformed, generating the paradoxical capital without column that we can see today.

The architectural legacy of this courtyard, open at the level of the main floor, has conserved to our days the Catalan tradition of courtyard gardens with orange trees, a frequent feature in old urban houses pertaining to the rich or well-off. The courtyard gives the building identity and character, and is still an important place for both interrelations and circulation, leading as it does to the main meeting rooms.

The works undertaken in this second stage were aimed more at enhancing the prestige of the site than at achieving utility in its strictest sense. The extension improved the old gallery – with regard to the stretches of wall adjoining the orange-tree garden and the Council Chamber – by providing new openings for passage and access.

It was during this period, also, that it was decided to improve the old chapel, giving it a more monumental appearance. For this reason, the entire structure was taken up, stone by stone, from the ground floor, and the structure of the gallery corner, where it meets the staircase, was reformed.

The loggias open onto the courtyard with a daring hybrid of ogival arches over classical columns, made from pink marble and adorned by Corinthian capitals with inverted volutes. This section is by the renowned architect and carpenter Antoni Carbonell, who also built the nearby Palau del Lloctinent. Carbonell followed, with great respect, the same compositional pattern adopted in the early work by Marc Safont, integrating the new Renaissance forms that were being gradually introduced into the country a la romana, in the most natural way.

In order to improve the intersection of the staircase with the gallery, Carbonell removed the pillar from the corner and installed nine new columns, robust and classical, also made from pink Tortosa marble. Decorated with grotesques, this work demonstrated the architect's skill as he paradoxically presented a "hang-

ing" capital, without column, in the corner. As a result, utility, perspective, spectacle and solemnity were all increased. Now, as we ascend the staircase, the delicate façade of the chapel built by Marc Safont is gradually revealed, step by step.

As the "Deputation of the General" increased in power, during a period when monarchy became more distant, both physically and politically, the building was extended. In 1570, the construction of a new hall began, and this is now the largest and most splendid and solemn of those we see today. This space, originally given the name of the New Council Room, is now known as the Gold Room or Chamber of Government.

At first, it was easier to extend the house northwards beyond Carrer de Sant Honorat and towards Carrer Sant Sever. The new room and construction, by Pere Ferrer, features eight large, paired coffers that form the spectacular panelled ceiling that we can see and admire today.

At present, the ceiling of the Chamber of Government is protected behind a gilt gauze, the result of a provisional contemporary intervention that has restored the room to its original purpose. The panelling was designed by the house carpenter, Francesc Soldevila, and was gilded in many places. Two large and valuable Flemish tapestries once adorned the walls. Also conserved is a gallery of portraits of the kings of Catalonia, which the deputies commissioned the Bologna painter Fillippo Ariosto to produce, and which are currently being restored.

In 1596, the Generalitat drew up plans to extend its offices to occupy the whole block of houses. At the same time, over a twenty-year period, work took place throughout the site, northwards towards Sant Sever and southwards towards Sant Jaume. Despite many interruptions, the perimeter of the palace as we see it today was completed by around 1640.

The three other rooms between the Gold Room and the corner with Carrer de Sant Sever also pertain to this last period of works. Today, they are used for meetings and assemblies. One is now adorned by a large painting of Saint George by Miquel Martorell, dating to 1688. The frame is by Joan Aldabó. The next room is devoted to the noucentista painter Joaquim Torres García, whilst that on the corner with Carrer de Sant Sever pays homage to the contemporary artist Antoni Tàpies.

This entire sector, including the closure of the Orange Tree Courtyard in its present form, is the work of members of the Ferrer dynasty of prestigious master builders: Pere Ferrer the Elder built the Gold Room, whilst his son, Pere Ferrer the Younger, and grandson, Pere Pau Ferrer, did the rest. The Ferrers worked here, more or less continuously, from 1570 to 1640.

The compositional style adopted in the interior façades for the extension of the Orange Tree Courtyard was always adapted to the model that Marc Safont first established in the Gothic courtyard. Above all, the level of the main floor was maintained, as was the level and formal unity of the upper galleries in the façade. On occasions, this entailed forcing its utility in order to ensure the overall harmony of the great, open courtyard that was gradually taking shape. The sum of spaces that finally resulted from all this was like an internal, open-air world, irregular but unified, useful, peaceful and pleasant. Even today, this space plays an essential role in the building: it is an identifying feature; it is useful for meetings and events; and it provides a striking access to the more important meeting rooms.

In the case of the façades overlooking the streets, the scheme used in the old house was not applied. Here, rather the Ferrers opted to establish a simple, functional, classical composition. The façade on Carrer Sant Sever, although flat and simple, is an

interesting work due to its order, compositional rigour and fine proportions. Austere and rational, its lintels are adorned throughout by the mark of the Generalitat, which identifies the house. The side façades in this part of the building follow the same pattern as they meet up with the original walls.

Plaça de Sant Jaume as we know it today did not exist in those times. The site was small, but much sought-after. The deputies of 1596 wished to open the building onto this space, with a new and much larger chapel and new offices. The built area was extended by a striking and harmonious body. The architect Pere Blai built the finest and most monumental example of Renaissance civil architecture in Catalonia. In doing so, he artfully resolved the most unusual requirements: to create a church on the same level as the Gothic gallery in the interior and a monumental civil façade in the exterior.

The square today is the result of the demolitions and plans to monumentalise the city that were launched in 1825. In 1596, the institution of the General of Catalonia felt strong. Its powers had increased and there was considerable interest in establishing its seat in a more prestigious part of the city, to reinforce its public presence even more. To this end, the renowned architect Pere Blai was commissioned to undertake this part of the extension, in which he now applied the Renaissance style exclusively.

As a result, nearly two hundred years after the sumptuous Carrer del Bisbe entrance had been built, the deputy and president of the corporation, Abbot Oliver de Boteller of Poblet, ordered the building to be opened up onto Plaça Sant Jaume and former Carrer de les Escrivanies Públiques, which followed the course of the even older Roman decumanus and the space occupied, it seems, by the forum, at the crossroads with the cardo, now Carrer del Bisbe.

The work of extending the building towards Sant Jaume was to

take four years but, unfortunately, was not completed for more than twenty. The enterprise aroused a series of controversies, amongst which the most resounding led to a suspension decreed by King Philip II of Spain, alarmed by his delegate in Barcelona, the Duke of Feria, who denounced the work as being in defiance of royal power.

The new façade was opened up right over the empty space of the old cemeteries of Sant Miquel and Sant Jaume, opposite the porch of the church, which was demolished in 1825, over the former Carrer de les Escrivanies Públiques. Although the interior had much of the church about it, the architect ably found the way to imbue the exterior with the required civil monumentality. The solution chosen was inspired by the façade of an Italian palace, and the result is an original and attractive work, finely composed and rich in ornamental details, reliefs, materials, colours and textures. With the reserves that must be made in the case of Renaissance architecture in the periphery, the work is reminiscent of the frontispiece of Michelangelo's Senatorial Palace in Rome.

Our attention quickly centres on the doorway – now the principal entrance to the building – with its round arch and double Doric columns, their shafts of Trojan granite, originals from the second or third centuries, from Roman Tarragona, with the entablature and cornice, which serves as a balcony on great occasions. In this way, a dense central group of elements is formed on the first floor, featuring a large niche between the two high windows, which balances the composition. All this is firmly supported by a flat bossage of rough stone and the plain socle. The side volumes are highlighted in the exterior by a salient corner, resolved by a second order of pilasters with Corinthian capitals.

The Hall of Sant Jordi, originally the New Chapel, has the ground plan of a Renaissance "salon-chapel" with nave and two aisles,

with large yet harmonious and well-balanced proportions.

The naves are covered by unusual, daring brick vaults arranged flat, supported by arches that rest on square pillars and Tuscan moulding. Austere, slender pillars of carved stone. The central section before the altar is covered by an oval dome, crowned by a lantern. At present, it is not possible to see the entire space of the room wholly, but this is a large, majestic, well-balanced area. The current decoration dates to 1926 and features paintings that would make more sense if installed elsewhere.

Once this Hall, which embodies such cultural significance, has been rehabilitated, it will be possible to admire its excellent interior architecture, which is disfigured at present. There is a two-storey body of construction on either side, reaching to the two side streets. Originally, these were workplaces; now they are offices occupied by high-ranking officials.

The height of the ground floor is determined by the earlier work, as it was necessary to join the floor of the new chapel with that of the Gothic gallery. The pillars are relatively low and the arches are greatly subsided. Today, they seem to be made from stone, but in reality, tiles were used, Catalan-style. Very thin, they have just two leaves, under the original marble slab floor of the Hall of Sant Jordi.

The Palace is usurped

The period that began with the loss of freedoms in Catalonia in 1714 and the consequent usurpation of the building by the Bourbon Court of Justice was the most ruinous and decadent that the site has suffered in all its history.

The entire building was greatly affected although, fortunately, no essential elements were lost. The site was adapted to its new purposes with no consideration or respect for its historic heritage. The Court of Justice continued to

occupy the building, either wholly or in part, from 1716 to 1908.

During this period, the chapel was enlarged. To this end, the rear wall was demolished, and the new space was covered by false vaults made of plaster, imitating the trick of the "hanging" capitals. It appears that the clocktower was also built adjoining the great Council Chamber, now the Chamber of Government.

In the early-nineteenth century, the new Barcelona Provincial Council, which occupied the Renaissance house overlooking Plaça de Sant Jaume, was also installed in the building. The new State organisation established finally split the country up into four administrative divisions and turned out to be even more centralist than the system that had resulted from the Decree of "Nueva Planta" in 1716.

Works of a certain degree of ostentation were undertaken, such as the inner honour staircase from the ground floor to the first floor, designed by the architect Romà Prats Montells. The Hall and façade of Sant Jaume were also restored, the latter now giving onto the large square we see today, and the statue of Saint George by Andreu Aleu (1867) was installed in the niche, where it can still be admired today.

The contemporary period

Today, fortunately, the architecture of the Palau de la Generalitat de Catalunya still remains faithful to that which is most substantial and valuable in its original architecture. However, it was not until 1907, when Enric Prat de la Riba became president of the Provincial Council, that a significant period of restoration of the building began. These moves to return the site to its earlier glory paralleled the restoration of the national political structure.

Many actions were carried out, but the most important were the historic study of the monument and the removal of earth

from the Orange Tree Courtyard in order to extend, make greater use of and sanitise the ground floor. Placed in suitable planters, the orange trees were installed in the new reinforced concrete floor. The northern sector of the building was furnished in order to house the new Institute of Catalan Studies, and the Uruguayan-Catalan artist Joaquim Torres García began to paint his important series of murals in the Hall of Sant Jordi. These works were left unfinished on the death of Prat de la Riba in 1917, and went beyond mere decorative utility to symbolise the new noucentista Catalonia.

During the Primo de Rivera dictatorship (1923-1930), the whole house was decorated in an anachronistic, reactionary style, mirroring the political regime that had been imposed. The features added during this period include the paintings in the Hall of Sant Jordi and the popular neo-Gothic bridge over Carrer del Bisbe, built in 1928 by the architect Joan Rubió i Bellver.

No doubt the most illustrative feature conserved from those years is the ponderous pictorial work painted directly over that of Torres García in the Hall of Sant Jordi (1926-1927). A lesson in manners aimed at persuading the Catalans to assimilate the history of Spanish unity through a series of poor canvases – out of time and out of place – that prevent us from appreciating the architectural work of Pere Blai.

During the period of the last Spanish Republic, a statute of autonomy, given the historic name of Generalitat de Catalunya, was granted to the country. The new political body returned to its original seat in the Palau for a period that ended eight years later with the entrance of General Franco's troops into Barcelona. The agitated Republic period finds scarce reflection in the building's architecture.

From 1931 to 1936, and during the Spanish Civil War until 1939, very few interventions were

made on the building; in fact, nothing lasting or architecturally significant was done.

Nor were major changes made during the years of the Franco dictatorship, which lasted until 1977 and caused a violent rupture in the history of our country. The Generalitat was abolished once more and Barcelona Provincial Council occupied the entire Palau site.

From the first, the new occupants became perfectly accommodated to the Primo de Rivera-style decoration that they found here. In the late-sixties and early-seventies, Torres García's paintings, which had been concealed by those that now adorn the Hall of Sant Jordi, were transferred to a room especially furnished to exhibit them, and they are still installed in this space today. Allegorical decorations by the sculptor Josep M. Subirachs were also added to the entrance to the bridge over Carrer del Bisbe, whilst paintings by Jordi Aluà were also installed on the interior walls of the gallery waiting room, known as the Archive of Accounts. The present carillon, with 49 bells, dates to the year 1976, when it replaced a smaller one, installed in 1927. The sound of this singular musical instrument blends with the architecture of the building to produce excellent, truly pleasing results.

In 1977, democracy was restored, and with it the Generalitat, under a new statute of autonomy. Consequently, the Catalan government returned to the building, commissioning works to improve and add lustre to the architecture of its historic seat.

As part of these works, in 1993, the ground floor under the Orange Tree Courtyard was restored to its original 1914 ground plan and converted into a well-equipped conference room with foyers featuring superb works by the Catalan painter Antoni Clavé. Later, a work by Antoni Tàpies, *Les Quatre Cròniques* (The Four Chronicles), inspired by four fun-

damental documents in the history of Catalonia conserved from medieval times, was installed in a room provided especially for this purpose on the main floor. This painting now presides over the Chamber of Government, which forms part of the provisional refurbishment carried out in 2006.

Since 1998, all the façades, both interior and exterior, have been refurbished, cleaned and modernised. More recently, an area on the ground floor was converted into a conference and press room. Little by little, the process of restoring and rehabilitating the entire monument, which began in 1987, when Barcelona Provincial Council was transferred to another building, continues.

Crèdits

Edició	Generalitat de Catalunya Departament de la Presidència Direcció General d'Atenció Ciutadana i Difusió
Textos	Alfons Roca Vilaregut, responsable del patrimoni de la Generalitat de Catalunya. Basat en el llibre de Marià Carbonell i Buades <i>El Palau de la Generalitat de Catalunya. 600 anys-Art i Arquitectura</i>
Fotografies	Departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya (Fotògraf: Jordi Bedmar) i MNAC-Museu Nacional d'Art de Catalunya (Fotògrafs: Jordi Calveras, Marta Mérida i Joan Sagristà)
Disseny Maquetació	Óscar Cusidó i Francesc Guitart Eix Comunicació
Impressió	Tallers Gràfics Soler
Producció i correcció lingüística Traduccions	Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions DISCOBOLE
© Edició Primera edició Dipòsit Legal	Generalitat de Catalunya juliol 2012 B. 14049-2012

Biblioteca de Catalunya - Dades CIP:

Roca, Alfons

El Palau de la Generalitat de Catalunya : resum de 600 anys d'art
Text en català, castellà i anglès
I. Bedmar, Jordi II. Catalunya. Generalitat III. Títol
1. Palau de la Generalitat de Catalunya (Barcelona, Catalunya)
– Història
725.12(467.1 Ba Barcelona) (091)